

Kliimaministri määruse

„Elamute liitumise kaugküttevõrkudega või tahkel kütusel põhineva kütteseadme uuendamise toetuse andmise tingimused ja kord perioodil 2021–2027“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitikate rakendamise seaduse § 10 lõike 2 (edaspidi *ÜSS*) alusel.

Toetust eraldatakse tegevuspõhise riigieelarve (TERE) programmi „Keskkonnakaitse ja -kasutus“ meetme „Kliimaeesmärkide elluviimine, välisõhu kaitse ja kiirgusohutus“ programmitegevuste „Õhukvaliteedi parendamine“ eesmärkide saavutamiseks. Eelnõukohases määruses sätestatakse toetuse andmise ning kasutamise tingimused ja kord kooskõlas Euroopa Liidu programmiperioodi 2021–2027 rakendus- ja rahastamiskavaga (edaspidi *rakenduskava*).

Määruse eelnõu on seotud rakenduskava poliitika eesmärgi nr 2 „Rohelisem Eesti“ erieesmärgiga nr 1 „Energiaühenduse edendamine ja kasvuhoonegaaside heitkoguse vähendamine“ ning meetmega 21.2.1.4 „Kliima-eesmärkide elluviimine, välisõhu kaitse ja kiirgusohutus“ elamute liitumiseks kaugküttevõrkudega või tahkel kütusel põhineva kütteseadme uuendamiseks.

Toetatav tegevus panustab strateegia „Eesti 2035“ pikaajalise strateegilise sihti „Eestis on kõigi vajadusi arvestav, turvaline ja kvaliteetne elukeskkond“, viies Eestis ellu ÜRO üleilmsete säästva arengu eesmärgi 11.6 „Vähendada 2030. aastaks linnade negatiivset keskkonnamõju elaniku kohta, pöörates erilist tähelepanu õhu kvaliteedile ning olme- ja muude jäätmete käitlemisele“ ning 3.9 „Vähendada 2030. aastaks oluliselt ohtlikest kemikaalidest ning saastunud õhust, veest ja pinnasest põhjustatud surmade ja haigestumiste arvu“.

Toetatav tegevus aitab saavutada „Eesti 2035“ tegevuskava majandus- ja kliimavaldkonna eesmärgi ja mõõdikut „keskkonnatrendide indeks“, panustades eraldi näitajasse „taastuvenergia osakaalu tõstmine energia summaarses lõpptarbimises“. Toetatav tegevus panustab muuhulgas ka rahva kestlikkuse, tervise ja sotsiaalkaitse valdkonna eesmärgi, kujundades elukeskkonda ning inimeste hoiakuid ja käitumist tervist ja keskkonda hoidvaks ning vähendades riskikäitumist.

Toetatav tegevus aitab kaasa saavutamaks Euroopa puhta õhu paketi eesmärgi tagada olukord, kus aastaks 2030 vähendatakse kavandatud meetmete abil õhusaaste kahjulikku mõju inimese tervisele 40% võrreldes aastaga 2005. Toetatav tegevus on üks õhusaaste vähendamise meetmest „Teatavate õhusaasteainete heitkoguste vähendamise riiklikus programmis aastateks 2020–2030“.

Kõnealuse meetme raames makstav toetus on tulumaksuseaduse § 19 lg 3 p 3³ tähenduses toetus, mida makstakse väikeelamu energiatõhususe suurendamiseks.

Määruse eelnõu koostamisel on aluseks võetud ÜSS ja Vabariigi Valitsuse 12.05.2022 määrus nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (edaspidi *ühendmäärus*).

Eelnõu töötas välja Kliimaministeerium (KLIM). Eelnõu koostamisel lähtuti Ettevõtluse ja

Innovatsiooni Sihtasutuse koostatud hinnaanalüüsist ja Riigi Tugiteenuste Keskuse (RTK) märkustest ja kommentaaridest. Sekkumise väljatöötamise protsessi kaasati Mittetulundusühing Eesti Pottsepad, Soojuspumba Liit, Eesti Keskkonnauuringute Keskus ning Eesti Jõujaamade ja Kaugkütte Ühing erinevates kaasamisvormides.

Toetuse saaja on füüsiline isik. Füüsilised isikud ei ole riigiabi subjektid. Toetuse eesmärk ei ole äriiline. Erasisikud ei ole ettevõtjad, kes tegutseksid konkurentsile avatud turul. Seetõttu puudub võimalik konkurentsimoonus ja ka majandustegevus riigiabiõiguse tähenduses.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostasid Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse eluaseme ja energiatõhususe osakonna juht Triin Reinsalu, Kliimaministeeriumi eelarve- ja strateegiaosakonna peaspetsialist Eerika Purgel, välisõhu ja kiirgusosakonna juhataja Heidi Koger ning välisõhu ja kiirgusosakonna peaspetsialist Romario Siimer. Eelnõu õigusekspertiisi tegid Kliimaministeeriumi õigusosakonna juristid Rene Lauk ja Kristina Parnaul-Ollik ning keeletoimetaja oli sama osakonna peaspetsialist Aili Sandre.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb 26 paragrahvist, mis on liigendatud 10 peatükki. Peatükid jagunevad järgmiselt:

1. Üldsätted
2. Toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse määr
3. Nõuded taotlejale ja taotlusele
4. Toetuse taotlemine
5. Taotluse menetlemine
6. Taotluse rahuldamise otsuse muutmine ja kehtetuks tunnistamine
7. Toetuse saaja õigused ja kohustused
8. Aruannete esitamine
9. Toetuse maksmise tingimused
10. Finantskorrektsioonid ja vaided

Eelnõu 1. peatükis kirjeldatakse üldsätted.

Paragrahvi 1 lõige 1 kirjeldab, millist poliitikaeesmärki aitab määrus saavutada.

Paragrahvi 1 lõige 2 kirjeldab, millise programmi raames toetust eraldatakse ning millist tegevust meede aitab saavutada.

Paragrahvi 1 lõige 3 kirjeldab, et toetatavate tegevuste valimiseks kasutatavad valikukriteeriumid ja meetodikad vastavad Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ §-le 7.

Eelnõu §-s 2 on defineeritud määruses kasutatud terminid.

Lõikes 1 on defineeritud elamu mõiste, mis ehitusregistri järgi on määratud üksikelamu, ridaelamu, kaksikelamu või kahe korteriga elamu. Elamu mõiste alla läheb ka ridaelamu sektsioon, kahe korteriga elamu sektsioon ning kaksikelamu sektsioon, mille kütteseadme väljavahetamine või uuendamine kuulub toetava tegevuse hulka, kui see on selle sektsiooni autonoomne küttesead. Ridaelamus võib füüsilisel isikul olla üks või enam korterit. Paragrahvi § 9 lõike 1 punkt 1 – toetuse taotleja peab olema füüsiline isik.

Lõige 2 defineerib, mida loetakse määruse tähenduses olemasolevaks tahkel kütusel põhinevaks lokaalseks kütteseadmeks.

Lõige 3 defineerib, mis on määruse tähenduses tahkel kütusel põhinev lokaalne kütteseade, millele toetust antakse. Toetatav tahkel kütusel põhinev lokaalne kütteseade on elamu kütmiseks kasutatav ahi, pellet- või halupuidukatel.

Lõige 4 määratleb ahjana nii kaminahju, moodulahju kui ka pottsepa käsitsi laotud või paigaldatud ahju. Oluline on märkida, et ahjul peab olema soojussalvestuse võimalus, mis võimaldaks seda efektiivselt kasutada elamu kütteseadmena.

Lõige 5 määratleb taastuenergiaallikal põhinevaks kütteseadmeks õhk-vesi soojuspumba või maasoojuspumba. Taastuenergiaallikal põhinemine tähendab siinkohal, et seade ammutab soojust looduslikust soojusenergiast. Seejuures seadme tööks tarbitav elekter ei pea olema taastuenergia. Õhk-vesi soojuspump kasutab välisõhu soojust (taastuenergia direktiivi mõttes ümbritseva keskkonna energiat).

Iga soojuspump kasutab osaliselt elektrit, kuid keskkonnast (maapind, veekogu või õhk) saadud energia abil toodetud soojusenergia ületab oluliselt kasutatud elektri kogust. Maasoojuspump kasutab maapinna soojust, õhk-vesi soojuspump välisõhu soojust. Taastuenergia direktiivi mõttes siis ümbritseva keskkonna energiat. Taastuenergia direktiiv seab eesmärgiks soojuspumpade kasutuselevõtu soodustamise.

Taastuenergia direktiivi mõistes on taastuvatest energiaallikatest toodetud energia või taastuenergia taastuvatest mittefossiilsetest allikatest pärit energia, nimelt tuuleenergia, päikeseenergia (päikese soojusenergia ja fotogalvaaniline päikeseenergia), geotermiline energia, ümbritseva keskkonna energia, loodete, lainete ja muu ookeanienergia, hüdroenergia ning biomassist, prügilagaasist, reoveepuhasti gaasist ja biogaasist toodetud energia jne.

Lõige 6 defineerib kütteseadme uuendamise mõiste. Kütteseadme uuendamine tähendab olemasoleva tahkel kütusel põhineva kütteseadme eemaldamist ja selle asemele uue kütteseadme ehitamist. Seejuures võib ka olemasoleva kütteseadme alles jätta, kui selline kohustus tuleneb muust õigusaktist (nt muinsuskaitsealsetest piirangutest). Näiteks loetakse kütteseadme uuendamiseks vana ahju eemaldamist ja selle asemele uue, standardi EVS-EN-15544 või mõne muu samaväärse rahvusvahelise või Euroopa standardiorganisatsiooni standardi nõuetele vastava ahju ehitamist. Samuti loetakse kütteseadme uuendamiseks vana ahju eemaldamist ja selle asemele soojuspumba paigaldamist. Kui toetuse saaja soovib vana ahju alles jätta, siis tuleb see uuendada standardi EVS-EN-15544 või mõne muu samaväärse rahvusvahelise või Euroopa standardiorganisatsiooni standardi nõuetele ning tuleohutuse standardile EVS 812-3:2018 või mõne muu samaväärse rahvusvahelise või Euroopa standardiorganisatsiooni standardi nõuetele vastavaks ning võimaluse korral taaskasutades vana ahju kasutuskõlblikke heas korras metalloosi ja/või välist väärtuslikku viimistluskihti uue ahju sisu ümber. Olemasoleva väärtusliku ahju demonteerimisel võib säilitada ja/või taaskasutada ahju heas korras olevaid ukseid, siibreid, tahmatopse, tahmaluuke, potte ning ahju terviklikku väliskesta, mis võib olla nii keraamilistest ahjupottidest kui ka metallist.

Paragrahv 3 sätestatakse toetuse andmise eesmärk ning seatakse oodatav tulemus.

Lõikes 1 määratakse toetuse andmise eesmärk. Eesmärk on toetuse abil uuendada elamute vanad ja saastavamad tahkel kütusel põhinevad lokaalsed kütteseadmed uute vastu ja seeläbi parandada tiheasustuspriirkondade õhukvaliteeti. Soojuspumba või kaugküttevõrgu kasutamisel otsesed õhuheited puuduvad. Samuti vähenevad õhuheited tuntavalt, vahetades vana kütteseadme uue tahkel kütusel põhinev kütteseadme vastu, kuna uus kütteseade vastab

rangematele heitepiirnormidele. Õhukvaliteet paraneb eelkõige mittetäielike põlemissaaduste, nagu peenosakesed, metaan ja süsinikmonooksiid, arvelt. Toetatakse ainult investeringuid, mille toel ehitatakse või uuendatakse kütteseadmeid, milles ei kasutata fossiilkütuseid. Tegevuse vajadus on välja toodud keskkonnaministri kinnitatud „Teatavate õhusaasteainete heitkoguste vähendamise riiklikus programmis aastateks 2020–2030“ (keskkonnaministri 23.03.2023. a käskkiri nr 1-2/23/144).

Kohtküttesektori kasvuhoonegaaside ja välisõhu saasteainete heitkogused on otseselt seotud iga üksikisiku ja kodumajapidamise isiklike valikutega. Paralleelselt selle sekkumisega on käimas projekt erieesmärgi nr 1 „Energiatõhususe edendamine ja kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamine“ õhukvaliteedi seirevõrgustiku arendamiseks ja täiendamiseks ning asukohapõhise terviseriski hinnangute süsteemi loomiseks (keskkonnaministri 16.12.2022 käskkiri nr 1-2/22/436). Ülevaatliskuma seireinfo abil on võimalik mõjutada elanikkonna käitumist (nt muutes nende kütmarsharjumusi), mis vähendab elamute kütmisel tekkivaid õhusaasteainete ja kasvuhoonegaaside heidet ning edendab energiatõhusust.

Lõigetes 2 ja 3 kirjeldatakse „Eesti 2035“ sihti, millesse määruses kirjeldatud toetatav tegevus panustab. Lõike 2 kohaselt peavad toetatavad tegevused arvestama Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.06.2021, lk 159–706), artiklis 9 nimetatud põhimõtteid ja panustama „Eesti 2035“ sihti „Eestis on kõigi vajadusi arvestav, turvaline ja kvaliteetne elukeskkond“.

Elukeskkonna kujundamisel arvestatakse kõigi inimeste vajadustega ning otsustes järgitakse läbivalt kvaliteetse ruumi põhialuseid ja kaasava disaini põhimõtteid, et tagada igapäevane hea elamine, füüsilise kui ka digiruumi ligipääsetavus ja mugavus. Kasutusel on uuenduslikud tehnoloogiad ja looduslähedased lahendused, mis vähendavad ajakulu vahemaade läbimisel ja tagavad hea elukeskkonna terves Eestis.

Elukeskkond on kvaliteetne. Investeringud mõjutavad positiivselt tiheasustusaladel olevate inimeste elukvaliteeti.

Võrdsed võimalused teemal eraldi tegevusi ei toetata, sest panustatakse üldise õhukvaliteedi parandamisse.

Soolisse võrdõiguslikkuse teemal eraldi tegevusi ei toetata, sest panustatakse üldise õhukvaliteedi parandamisse.

Ligipääsetavuse teemal eraldi tegevusi ei toetata, sest panustatakse üldise õhukvaliteedi parandamisse.

Regionaalarengu toetamine toimub eraldi tiheasustuspiirkondades lõikes. Toetusprotsendi jagamisel on aluseks võetud maksimaalne võimalik toetuse andmise protsent. Aluseks on võetud „Regionaalse arengu tegevuskava (RETK)“, „Eesti 2035“, mis on seadnud sihiks piirkondlike erinevuste vähenemise elukeskkonnaga rahulolus ning tõstatab riigi ühe arenguvajadusena suurema kompetentsi ruumiloomes, et aidata muuhulgas piirkondades kohaneda rahvastikumuutustega jm arenguvajadustega. Tegevus panustab näitajasse „elukeskkonnaga rahul või pigem rahul olevate elanike osatähtsus“.

Kliima ja keskkonnahoid on olulise tähtsusega, sest toetatavad tegevused panustavad lahendustele kliimamuutustega kohanemiseks ja leevendamiseks ning seda mõõdetakse näitajaga „keskkonnatrendide indeks“. Säästva arengu strateegias panustab tegevus Läänemere seisundisse ning kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamisse. Meetme raames antakse toetust elamu tahkel kütusel põhineva kütteseadme (sh katelseadme) uuendamiseks/

väljavahetamiseks. Toetatakse ka elamu liitumist kaugküttevõrguga. Toetust antakse esmalt elamupiirkondadele, mis asuvad halva õhukvaliteedi tasemega piirkondades (nt Tartu ja Viljandi) lokaalse õhusaaste probleemi lahendamiseks ja kasvuhoonegaaside (sh lühiealiste kliimamõjurite) summaarse heitkoguse vähendamiseks. Toetused mõjutavad positiivselt looduskeskkonda – õhku.

Info käesoleva määruse § 3 lg 3 toodud sihi ja näitaja kohta kantakse struktuuritoetuste registrisse (SFOSi).

Lõikes 4 seatakse projekti väljundnäitaja, millesse toetuse abil tehtud projekt peab panustama. Antud meetme korral on selleks parema küttesüsteemiga elamu. Väljundnäitajaga mõõdetakse elumajade arvu, mis on saanud toetust kütteseadme (sh katelseadme) uuendamiseks või väljavahetamiseks või kaugküttevõrguga liitumiseks.

Näitaja nimetus ja mõõtühik	Alg-tase	Aasta	2024 vahe-siht-tase	2029 siht-tase	Selgitav teave
Paranenud küttesüsteemiga elamud. Mõõtühikuks on elamud.	0	Ei kohaldu	230	1850	Elamute ehk elumajade arv, mis on saanud toetust kütteseadme (sh katelseadme) uuendamiseks, väljavahetamiseks või kaugküttevõrguga liitumiseks. Näitaja täitmisest võib aru anda pärast tööde lõpetamist.

Näitaja täitmisest antakse aru pärast tööde lõpetamist. Väljundnäitaja sisu ja aruandluse tingimused on detailselt kirjeldatud perioodi 2021–2027 näitajate metoodikas.

Kütteseadme vahetamisel või renoveerimisel peab uus lahendus vastama vähemalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/125/EÜ, mis käsitleb raamistiku kehtestamist energiamõjuga toodete ökodisaini nõuete sätestamiseks (ELT L 285, 31.10.2009, lk 10—35), komisjoni määruse (EL) 2015/1185, millega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/125/EÜ seoses tahkekütuse-kohtkütteseadmete ökodisaini nõuetega (ELT L 193, 21.7.2015, lk 1—19), ja komisjoni määruse (EL) 2015/1189, millega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/125/EÜ seoses tahkekütusekatelde ökodisaini nõuetega (ELT L 193, 21.7.2015, lk 100—114), nõuetele. Käsitööahjud peab olema ladunud sellekohast kutsetunnistust omav pottsepp ning vastama standardi EVS-EN-15544 või mõne muu samaväärse rahvusvahelise või Euroopa standardiorganisatsiooni standardi nõuetele.

Lõikes 5 tuuakse välja, et meede panustab kliimamuutuste leevendamisse, vähendades seeläbi kasvuhoonegaaside heidet. Taastuvenergiäl põhineva kütteseadme kasutuselevõtmine või uuendamine vähendab kasvuhoonegaaside heidet ning tekib energiaefektiivsuse kasv.

Kui vana küttesüsteem asendatakse taastuvenergiaallikal põhineva kütteseadme või kaugküttega, paraneb õhukvaliteet. Ahi uuendatakse vajaduse korral ehk kui seda ka edaspidi kasutatakse, uutele nõuetele vastav ahi on väiksemate õhuheitmetega kui vana.

Paragrahvis 4 sätestatakse meetme rakendusüksus ja -asutus. Rakendusüksus on Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus ning rakendusasutus on Kliimaministerium.

Eelnõu 2. peatükis sätestatakse toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse määr.

Paragrahvis 5 sätestatakse tegevused, mida meetme raames toetatakse.

Lõikes 1 tuuakse välja, et toetust antakse projektile, mille tegevus panustab §-s 3 nimetatud eesmärgi ja rakenduskava väljundnäitaja saavutamisse.

Lõikes 2 tuuakse välja, et toetust antakse küttesüsteemi vahetamiseks ja uuendamiseks.

Lõikes 3 on kirjas täpsemad toetatavad tegevused kütteseadme uuendamisel. Toetatakse õhk-veesi soojuspumba, maasoojuspumba, pelletikatla, halupuidukatla soetamist ja paigaldamist. Õhk-õhk soojuspumba soetamist ja paigaldust ei peeta siinkohal otstarbekaks toetada, sest enamasti on selline kütteseadme mõeldud juba olemasoleva kütteallika täiendamiseks ning samuti on tema efektiivsus külmade ilmade korral madal. Õhk-õhk tüüpi soojuspumpadel puudub soojussalvestuse võimalus. Meetme raames toetatakse kütteseadmeid, kus soojussalvestus võimalus on olemas. Toetatakse ka uue ahju soetamist ning selle ehitamist, moodulahju ja kaminahju puhul ka selle paigaldust.

Uue kütteseadme soojuse jagamisega seotud süsteemidest toetatakse radiaatorite ja sellega seotud torustiku ja armatuuri soetamist koos paigaldusega ning põrandkütte soetamist koos paigaldusega. See tagab, et uue kütteseadmega toodetud soojus saaks ka efektiivselt elamus laiali jaotatud.

Pelleti- või halupuidukatla, kaminahju või moodulahju paigaldamisel ja ahju ehitamisel toetatakse vajaduse korral uue korstnasüsteemi ehitust või olemasoleva renoveerimist koos korstnahülsi paigaldusega. See tagab, et uuendatud saaks küttesüsteem tervikuna ning uut tahkel kütusel põhinevat ahju või katelt saaks edaspidi pikalt ja ohutult kasutada.

Soovitav on korstnapitsi asendamisel kasutada piirkonnale iseloomulikku välimust ja materjali. Näiteks Saaremaale on iseloomulikud dolomiidist korstnapitsid, mida saab tüüplahendusena paigaldada olemasoleva korstna või moodulkorstna peale. Teistes Eesti piirkondades on kasutatud erinevaid krohvitud või puhasvuugiga keraamilisest tellisest korstnapitse, mida saab kasutada nii telliskorstna lõpetuseks kui moodulkorstna lõpetuseks, kasutades standardset moodulkorstna vahedetaili.

Lõikes 4 määratakse toetatavate tegevuste hulka ka kaugküttevõrguga liitumine ning sellega seotud kaevetööd, torustiku ja soojussõlme rajamine ning liitumistasusid. Toetust saab kütteseadme soetamiseks ja ümberehitamiseks juhul, kui elamu paikneb kohaliku omavalituse poolt määratud kaugküttepiirkonnas. Kaugküttekatlamaja kateldes toimub põlemisprotsess optimeeritumalt ja kasutatakse heitevähendusmeetodeid, mistõttu panustab see variant oluliselt kütmisega seotud õhuheidete vähendamisse.

Lõike 5 järgi rakendub meetmele horisontaalse põhimõttena „ei kahjusta oluliselt“ põhimõte, mille järgi toetatavad tegevused ei kahjusta oluliselt ühtegi keskkonnanäitajat.

Toetatavad tegevused on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021 määruse (EL) 2021/1060 artiklis 9 toodud põhimõttega „ei kahjusta oluliselt“. Seda põhimõtet tuleb tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.06.2020, lk 13–43, *edaspidi taksonoomiamäärus*), artikli 17 tähenduses. Selles artiklis on määratletud, mida tähendab „oluline kahju“ taksonoomiamäärusega hõlmatud kuue keskkonnanäitaja saavutamisele.

Selleks, et meede vastaks „ei kahjusta oluliselt“ põhimõttele, ei tohi toetatav tegevus kahjustada järgmisi keskkonnanäitajaid:

- 1) *kliimamuutuste leevendamine*: meetme raames toetatavad tegevused ei kahjusta kliimamuutuste leevendamist, sest olemasoleva küttesüsteemi asendamine säästvama või taastuenergiaallikat kasutava lahenduse vastu suurendab energiatõhusust, väheneb kütuse tarbimine ning seeläbi CO₂-heide;
- 2) *kliimamuutustega kohanemine*: tänu meetmele võetakse majapidamistes kasutusele rohkem soojuspumpasid, mis võimaldab paremini kohanduda ekstreemsete temperatuurikõikumistega, sest soojuspumpasid on potentsiaalselt võimalik kasutada ka jahutamiseks;
- 3) *vee- ja mereressursside kestlik kasutamine ja kaitse*: meetme raames toetatavatel tegevustel ei ole otsest kokkupuudet vee- ja mereressursside kestliku kasutamise ja kaitsega, mistõttu pole näha olulist negatiivset mõju vastavale keskkonnaeesmärgile;
- 4) *ringmajandus, sealhulgas jäätmetekke vältimine ja jäätmete ringlussevõtt*: kütteseadmete väljavahetamise töodel tekib jäätmeid, mille käitlemise korral tuleb lähtuda jäätmeseaduse üldistest nõuetest ning kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmehoolduseeskirjast, mis täpsustab piirkondlikult jäätmekäitluse tingimusi. Kaudselt võib ringmajandusega seotud olla ka vanade seadmete edasine käitlemine ja renoveerimiseks kasutatavate materjalide prognoositav eluring. Eelneva põhjal ei ole meetmel olulise mõjuga kokkupuudet vastava keskkonnaeesmärgiga, mistõttu ei saa eeldada olulist negatiivset mõju;
- 5) *saastuse vältimine ja tõrje*: eeldatavalt ei ole meetmel märkimisväärselt olulist negatiivset mõju vastavale keskkonnaeesmärgile. Vanade tahkel kütusel põhinevate kütteseadmete väljavahetamine uute, energiatõhusamate ja rangematele heitenormidele vastavate vastu vähendab põlemisest tingitud õhusaasteainete hulka. Seetõttu on meetme raames toetatavatel tegevustel õhusaaste seisukohalt positiivne mõju. Tahkel kütusel põhinevate kütteseadmete kohta on kehtestatud ökodisaini nõuded, milles toodud heitenormid on palju madalamad. Seda tuleb toetuse kasutamisel arvestada. Nõuded leiab siit: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:02015R1185-20170109>;
- 6) *elurikkuse ja ökosüsteemide kaitse ja taastamine*: meetme raames tehakse töid olemasolevates elamutes ning reeglina oluliselt ökosüsteeme see ei mõjuta. Meetme mõjul väheneb halupuidu kasutus, mis vähendab survet metsaökosüsteemidele ning elurikkusele. Kui kasutatakse kohalikku puitu, siis on oluline majandada metsa heaperemehelikult ning seda reguleerib eelkõige metsaseadus. Kaugküttevõrguga liitumiseks vajaliku torustiku rajamise tööd tehakse, järgides kehtivat looduskaitseeadust.

Selle meetme puhul võib järeldada ja ka ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava meetmete „ei kahjusta oluliselt“ hindamise tulemusena on leitud, et meede ei põhjusta olulist kahju keskkonna- ja kliimaeesmärkidele ning **toetatavad tegevused on kooskõlas „ei kahjusta oluliselt“ põhimõtetega.**

Lisaks on kõnealuse meetme raames elluviidavate projektidega tagatud kliimakindlus, sest toetatavad projektid panustavad energiasäästu ja taastuenergiaallikate kasutuselevõttu ning seeläbi väheneb CO₂-heide. Kui toetuse saaja täidab määruses talle seatud kohustused, siis sellega tagab ka eespool viidatud sätte täitmise. Eraldi analüüsi teha ei ole vaja.

Paragrahvis 6 sätestatakse abikõlblikud kulud.

Lõikes 1 viidatakse ühendmääruse §-le 15 ja § -le 18 ning eelnõukohase määruse tingimustele, millele peavad abikõlblikud kulud vastama.

Lõikes 2 määratakse abikõlblikeks nende tegevuste kulud, mis on kirjeldatud määruse §-s 5, saavutatavad tulemused, nagu kirjeldatud määruse §-s 3, jäävad määruse §-s 8 sätestatud piirmääradesse ning vastavad otsusele, mis tehti taotluse rahuldamisel.

Lõikes 3 sätestatakse, et ka käibemaks on meetme raames abikõlblik.

Lõikes 4 täpsustatakse, millised kaugküttevõrguga liitumisega tehtavad kulud on abikõlblikud. Radiaatorite puhul on abikõlblikuks kuluks ka nende küljes olevad mõõturid.

Lõikes 5 nõutakse, et tehtud kulud peavad olema põhjendatud, projektiga seotud ning nõuetekohaselt dokumenteeritud. Kirjeldatakse, millistel tingimustel on ehitusprojekti ja omanikujärelevalve kulud abikõlblikud. Vältimaks toetusraha mitteotstarbelist kasutamist, peavad kõik abikõlblikud kulud olema dokumenteeritud ja taotluses kirjas ning tõendatud kas hinnapakumiste, arvete, pangakonto- või krediitkaardi väljavõtetega.

Lõikes 6 seatakse väljamaksete aluseks §-s 8 toodud ühikuhinnad. Kõik väljamaksed on fikseeritud hindade alusel ning hilisemaid tegelike kulusid ei võeta aluseks. Erandiks on vaid kaugküttevõrguga liitumine, mis toimub kindlasummalise makse alusel. Eeldatavalt tuleb meetme raames taotlusi palju ning selline lähenemine aitab vähendada töökoormust.

Lõikes 7 seatakse toetavateks tegevusteks vaid need, mis on kooskõlas kehtivate õigusaktidega, ning eraldi tuuakse välja, et tööde tegija peab vastama ehitusseadustiku nõuetele. See tagab, et tööd on teinud pädevad ja kvalifitseeritud inimesed ning toetatud projekti tulem on ohutu ja ametlikult kasutatav.

Lõikes 8 seatakse tingimused elamule, mida meetme raames toetatakse. Need tingimused on vajalikud, et toetust saaksid elamud, mis enam ka väljundnäitajasse ja soovitud õhukvaliteedi paranemisse panustaksid. Õiguslikul alusel ehitamine tähendab meetme raames seda, et ehitist peab olema kantud ehitisregistrisse. Kui ehitisluba mingil põhjusel ei ole, tuleb vajaduse korral esitada ehitusloa asendamiseks KOVi nõusolekul muid dokumente, sh nt KOVi kinnitus ehitise lubatavuse kohta. Elamu kasutusele võtmist kontrollitakse ehitusregistri vastavate andmete põhjal. Kontrollimise aluseks sobib ka oletuslik kasutusele võtmise aeg. Topelt finantseerimise vältimiseks on täpsustatud toetatava ridaelamu suhtes kehtivad erisusi. Kui ridaelamus on loodud korteriomandid ning seega moodustatud ka korteriühistu, saab toetust vaid eraldiseisva autonoomse konkreetse ridaelamu sektsiooni küttesüsteemi parendamiseks. Kaasomandisse kuuluvates ridaelamutes saab küttesüsteemi parendada nii sektsiooni kui ka maja põhjal.

Määruse alusel antav toetus suunatakse lõikes 9 nimetatud tiheasustuspiirkondadesse. Kirjas olevate piirkondade valiku aluseks on OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskuse koostatud kohtkütte piirkondade ja kütteseadmete kaardistamise uuring, kus vaadeldi peenosakeste kontsentratsiooni õhus kütteperioodil ning asustustihedust. Uuringu põhjal valiti välja linnad ja piirkonnad, kus kütteseadme väljavahetamisel on eeldatav mõju õhukvaliteedile ning seeläbi inimese tervisele kõige suurem. Keskkonnauuringute Keskuse uuringu „Kohtkütte piirkondade ja kütteseadmete kaardistamine“ leiab [siit](#). Elamu, mis paikneb kaugküttepiirkonnas, ei ole kohustatud liituma kaugküttevõrguga, kuid peab seda tegema, kui kohaliku omavalitsuse volikogu on niimoodi kehtestanud. Kaugküttepiirkonna määrab ja liitumise tingimused sätestab eespool viidatud volikogu.

Lõikes 10 täpsustatakse need Tallinna linnaosad, kus peavad elamud asuma, et saada meetme raames toetust. Sarnaselt lõikele 9 on linnaosad välja valitud kohtkütte piirkondade ja kütteseadmete kaardistamise uuringu põhjal. Nimetatud linnaosades on suur asustustihedus ning kasutusel palju tahkel kütusel põhinevaid kütteseadmeid.

Lõikes 11 seatakse toetuse abil paigaldatavale maasoojuspumbale või õhk-vesi soojuspumbale minimaalseks kohustuslikuks energiatõhususklassiks A++. See on oluline, et edendada meetme kaudu ka energiatõhusust, kasutades uusi ja energiatõhusaid kütteseadmeid.

Lõikes 12 seatakse nõue paigaldada tsentraalsele küttesüsteemile termostaadid selliselt, et temperatuur oleks igas ruumis reguleeritav. Nõude täitmiseks tuleb paigaldada termostaadid radiaatoritele ning põrandkütte korral elu- ja magamistuba kontuuridele. See nõue võimaldab ruumide kasutajal soovi korral reguleerida temperatuuri madalamaks, mis omakorda vähendab kütmiseks kasutatava energia hulka ehk panustab energiaefektiivsusesse.

Lõikes 13 seatakse toetuse abil soetatavale pelleti- või halupuidukatlale ja ahjule minimaalseks energiatõhususklassiks A+. Seeläbi panustab meede energiatõhusute tehnoloogiate kasutuselevõtule ning tagab, et elamu tarbib peale kütteseadme uuendamist vähem energiat. Samuti peab lõikes nimetatud kütteseadme vastama ELi ökodisaini direktiivile ja selle rakendamist reguleerivatele komisjoni määrustele (EL) 2015/1185 ja (EL) 2015/1189, mis tagab, et tahkekütusekatelde ja tahkel kütusel põhinevate kohtkütteseadmete keskkonnamõju oleks võimalikult väike. Rakendusüksus kontrollib kütteseadmete vastavust direktiivi jõustumise kuupäevaga (04.12.2012), sest eeldatakse, et turule jõuavad nõuetele vastavad kütteseadmed.

Lõikes 14 seatakse kindel tuleohutuse standard, millele peab toetuse abil soetatud ja paigaldatud ahi või katel või renoveeritud ahi koos korstnasüsteemiga vastama. See tagab, et toetuse abil rajatud lokaalset küttesüsteemi oleks ohutu kasutada.

Lõikes 15 seatakse nõue pottsepa poolt käsitsi ehitatud uuele ahjule. Standardile EVS- EN 15544 või mõne muu samaväärse rahvusvahelise või Euroopa standardiorganisatsiooni standardi vastavus tagab, et ahi on energiatõhus ning kasutamiseks ohutu. Säte on kooskõlas ka tuleohutusseadusega. Lisaks peavad olema korstnasüsteemid ehitatud, moodulahjud ja -kaminad paigaldanud kutsetunnistust omav pottsepp.

Lõikes 16 sätestatakse nõue, et juhul kui saadakse toetust õhk-vesi soojuspumba, maasoojuspumba, pelleti- või halupuidukatla ja sellega seotud moodulkorstna või korstnasüsteemi soetamiseks ja paigaldamiseks, on toetuse taotleja kohustatud oma vana tahkel kütusel põhineva lokaalse kütteseadme eemaldama või uuendama, mida tõendatakse toetuse saamiseks esitatavate fotodega (kooskõlas määruse § 23 lõike 4 punktiga 4). Erandina võib toetuse saaja säilitada olemasoleva ahju sisekujunduselemendina, eemaldades korstnasüsteemi ja müürides korstnaava kinni (muutes ahju kütmise püsivalt võimatuks). See nõue tagab, et isik jääb kasutama toetuse abil rajatud küttesüsteemi. Ka uuendatud vana tahkel kütusel põhineva lokaalse kütteseadme kasutamisel on soovitud mõju välisõhu kvaliteedile olemas.

Lõikes 17 sätestatakse, et kui elamus on enam kui üks tahkel kütusel põhinev lokaalne kütteseadme, kohaldub lõikes 16 toodud nõue vaid ühele kütteseadmele.

Lõikes 18 seatakse nõue toetuse abil soetatud kütteseadme tootjagarantii pikkusele. Nõue on vajalik, et tagada uue kütteseadme kvaliteet ja seeläbi edaspidine plaanipärane kasutamine. Samuti leevendab nõue riski, et kütteseadme läheb ootamatult rikki ning isik on sunnitud kasutama mõnda muud ja saastavamad kütteseadet.

Lõikes 19 on nimetatud mitteabikõlblikud kulud. Nimetatud piirangute seadmine on oluline, et tagada toetusraha sihipärane kasutamine. Radiaatorite küljes olevad mõõturid on abikõlblikud. Soojuspumba energiaarvestid on arvestatud soojuspumba toetusesumma hulka. Lisaks ühendmääruse §-s 17 nimetatud abikõlbmatutele kuludele on määruse raames abikõlbmatud ka järgmised kulud: toetavate tegevustega mitteseotud elektri- ja nõrkvoolusüsteemidega seotud kulud, vee- ja kanalisatsioonisüsteemi tööde kulu (sh majasisese soojaveetorustiku paigaldus), haljastusega seotud kulu, soojusjagamisseadmetega ja korstna paigaldamisega seotud siseviimistlus kulu, riigilõiv ja omanikujärelevalve ning projektiga otseselt mitteseotud ja

põhjendamatud kulud. Abikõlblikud ja abikõlbmatud kulud selguvad taotluses oleva info põhjal ning vajaduse korral rakendusasutusega konsulteerides.

Lõikes 20 määratakse, et toetust ei anta tegevustele, millega alustati enne taotluse esitamist. Enne taotluse esitamist võib ära teha eeltööd nagu näiteks hinnapakkumiste võtmine kaugküttega liitumisele, ehitisregistri parandused, projekteerimised ning kokkulepped ehitustegevuseks, kuid toetatavate tegevustega ei tohi olla alustatud, sh ei tohi olla ostetud seadmed. Toetuse taotleja peab enne taotluse esitamist sõlmitud lepingu puhul tagama, et selles oleks ette nähtud maksekohustuste teke ja kaupade/seadmete tarne ning tööde teostamine ajaperioodil, mis on hilisem kui toetuse taotluse esitamine. See nõue tagab, et toetatakse projekte, mida ilma toetuseta poleks tehtud, ning et toetuse saajal polnud võimalust tegevusi toetuseta ellu viia.

Lõikes 21 sätestatakse, et toetust antakse ainult investeringuteks, mis ei hõlma fossiilkütuseid.

Paragrahv 7 sätestab meetme raames toetatavate tegevuste abikõlblikkuse perioodi detailid. Lõige 1 sätestab ajaraami projekti abikõlblikkusele ning lõige 2 kirjeldab projekti abikõlblikkuse perioodi pikendamise võimalust ning tingimusi.

Paragrahv 8 seab meetme raames antava toetuse piirsumma ja osakaalu.

Lõikes 1 määratakse toetuse osakaalud tiheasustuspiirkondades lõikes standardiseeritud ühikuhinnast. Toetuse jagamisel lähtutakse linnade, mitte omavalitsuse piiridest. Toetusprotsendi jagamisel on aluseks võetud maksimaalne võimalik toetuse andmise protsent. Aluseks on võetud „Regionaalse arengu tegevuskava (RETK)“, „Eesti 2035“, mis on seadnud sihiks piirkondlike erinevuste vähenemise elukeskkonnaga rahulolu ning tõstatab riigi ühe arenguvajadusena suurema kompetentsi ruumiloomes, et aidata muuhulgas piirkondades kohaneda rahvastikum muutuste jm arenguvajadustega. Kui 2020. aastal oli elukeskkonnaga rahul enamikes maakondades üle 80% elanikest (Saare- ja Hiiumaal üle 92%), siis Ida-Virumaal jäi rahulolu alla 70%. Väiksem rahulolu elukeskkonnaga oli maakondadest ka Põlva- ja Valgamaal. Märkimisväärseid erinevusi piirkondade vahel esineb inimeste olmetingimustes. Näiteks puudub 2020. a seisuga Statistikaameti andmetel Kirde-Eestis tervelt 19% leibkondade eluruumis jooksev soe vesi. Samal ajal on Harjumaal sellistes tingimustes elavaid leibkondi alla 3%. Selle taustal on analüüsis vaadeldud inimeste elutingimuste parandamisele suunatud toetus- jm rahastamismeetmete vahendid jõudnud elaniku kohta just kõige vähem Ida- Virumaale ja Jõgevamaale ning ilma regionaalarengu ning põllumajandus- ja kalandusfondi vahendite osata ka Lääne-Eestisse. Kuigi ka Põhja-Eestisse on vastavaid toetusi elaniku kohta jõudnud keskmisest vähem, on senised toetus- ja rahastamismeetmed tervikuna aidanud piirkondlike erinevuste vähenemisele inimeste elutingimustes kaasa vaid kohati. Kui eelarvevahendeid esialgu ära ei kasutata (näiteks taotlejaid ei tule piisavas ulatuses) või kui toetus koondub liigselt ühte piirkonda ja jaguneb regionaalselt ebavõrdselt, siis saame vajaduse korral toetusprotsenti muuta ja toetustingimusi korrigeerida. Selles sekkumises toimub toetuse andmine ainult ühe määruse kaudu kogu perioodi 2021–2027 meetme nimekirjas planeeritud eelarve ulatuses.

Lõikes 2 määratakse igale toetatavale tegevusele kindel ühikuhind. Vastav analüüs on listaud seletuskirja lisana. Näiteks ahju soetamiseks, paigaldamiseks või ehitamiseks on seatud ühikuhind 6400 eurot, mis tähendab, et toetuse suurus sellele tegevusele on 3200 või 4480 eurot, seda vaatamata tegelikule kulule. Ahju lammutamise kulud tuleb katta omavahenditest. Ühikuhinnad on saadud, võttes aluseks 2022. aasta vältel tehtud hinnapakkumised nimetatud toetatavatele tegevustele. Varasemaid hinnapakkumisi ei arvestatud, sest hinnad on aastatega oluliselt muutunud. Ühikuhindasid arvestatakse täisühikutes. Näiteks maasoojuspumba ja 10 radiaatori paigaldamiseks Paide linnas on võimalik toetus $7050+2280=9930$ eurot (kuna

arvestus käib täisühikutes, siis ei ole võimalik arvutust teha 10 radiaatori kohta, sest see ületab määruse § 8 lõikes 4 toodud maksimaalse toetuse suuruse).

Lõikes 3 seatakse kaugküttega liitumisega seotud tegevustele kindlasummalise makse osakaal, mis on sama nagu ühikuhinna puhul. Kuna kaugküttega liitumiseks vajalike kaevetööde maht ja keerukus on iga taotluse juures erinev, on sel puhul valitud ühikuhinna asemel kindlasummaline makse. Kuna paljudel piirkondadel pole võimalik kaugküttega liituda, on siin oodatav taotluste maht pigem väike, mis suurt töökoormust endaga kaasa ei too.

Lõikega 4 kehtestatakse toetuse maksimaalne suurus, nimetatud kehtib nii lõikes 2 kui lõikes 3 toodud kuluhüvitamisviisi puhul. Eelnõus sätestatakse toetuse osakaaluks 50–70%, arvestades regionaalse erisusega. Rakenduskava järgi on selle meetme puhul toetuse osakaaluks kuni 70% ja omafinantseeringuks 30%. Arvestades, et rakenduskava kinnitamise ja toetusmeetme väljatöötamise vahelisel ajal on turusituatsioon Eestis muutunud ning ehitushinnad oluliselt tõusnud, on toetusmeetme eesmärke arvestades tarvis jaotada toetuse rakendamiseks ette nähtud eelarve võimalikult õiglaselt kõigi potentsiaalsete toetusesaajate vahel, olenemata sellest, milliseid toetatavaid tegevusi nad projekti raames teevad. Selleks on toetusmääraks seatud 50–70% osakaal kogusummast, mis ei ole ühelgi juhul kokku rohkem kui 10 000 eurot. Lisaks eeltoodule võimaldab 50–70% toetusmäär täita rakenduskavas seatud eesmärgid, kuna toetusmeetme raames on toetatavate projektide elluviijaid mõistlikult eeldades rohkem, kui neid oleks juhul, kui toetuse eelarve ammenduks varem. Kui eelarvevahendeid esialgu ära ei kasutata (näiteks taotlejaid ei tule piisavas ulatuses), siis saame vajaduse korral toetusprotsenti muuta ja toetustingimusi korrigeerida. Selles sekkumises antakse toetust ainult selle määruse kaudu kogu perioodi 2021–2027 meetme nimekirjas planeeritud eelarve ulatuses.

Eelnõu 3. peatükis sätestatakse nõuded taotlejale ja taotlusele

Paragrahv 9 sätestab nõuded taotlejale.

Lõikes 1 sätestatakse nõuded toetuse taotlejale. Juriidilised isikud meetme raames toetust ei saa, kuna meede on loodud füüsilistele isikutele. Toetust saab taotleda toetuse saamise tingimustele vastava elamu omanik või ühisomandi korral volitust omav üks ühistest omanikest. Toetuse taotleja peab olema kinnistusraamatusse kantud kinnisasja või korteriomandi füüsilisest isikust omanik või füüsiline isik, kelle kasuks on seatud hoonestusõigus või korterihoonestusõigus. Ühises omandis oleva kinnisasja, korteriomandi, hoonestusõiguse või korterihoonestusõiguse puhul peab taotleja olema üks füüsilisest isikust ühistest omanikest, keda on volitanud esindama kõik teised füüsilistest isikutest ühised omanikud.

Lõikes 2 kirjeldatakse toetuse taotlemist juhul, kui elamu on füüsilise ja juriidilise isiku kaasomandis. Kuna toetust saab taotleda vaid füüsiline isik, saab toetust vaid talle proportsionaalselt kuuluvale osale.

Lõikes 3 täpsustatakse juhtu, kus toetust antakse taotleja ainukasutuses olevale tehnosüsteemile. Sellisel juhul pole rida- ja kaksikelamu ning kahe korteriga elamu korral teiste omanike volitus vajalik.

Lõike 4 kohaselt ei tohi taotleja olla isik, kes on viimase viie aasta jooksul rikkunud rakendusüksusega sõlmitud lepingu tingimusi või haldusaktis olnud kohustusi selliselt, et talt on nõutud vähemalt osaliselt toetust tagasi. See nõue vähendab pahatahtlike taotlejate taotluste riski.

Paragrahv 10 sätestab toetuse taotleja kohustused.

Punktis 1 sätestatakse, et taotleja peab esitama nõuetekohase taotluse ning õigeaegselt ka lisateabe, kui rakendusüksus seda nõuab. Samuti peab taotleja laskma kontrollida enda vastavust nõuetele ning andma võimaluse teha ka paikvaatlust elamus, kus toetuse abil küttesüsteemi rekonstrueeritakse. See peaks vähendama pettuseriski. Taotlejal on kohustus teatada rakendusüksusele kõikidest muudatustest esitatud informatsioonis, mis mõjutab toetuse andmise otsust. Info, mille põhjal otsus langetatakse, peab olema võimalikult asjakohane, et vältida hilisemaid vaidlusi ja tagasinõudeid. Rakendusüksus esitab taotlusvooru juures taotlejale info, mis on keskkonna- ja kliimaeesmärgid, mida taotleja peab kinnitama. Keskkonnanõuded, millega taotleja peab arvestama, on kajastatud korraldusasetuse veebilehel <https://www.rtk.ee/toetuste-taotlemine-ja-korraldamine/taotlejale-ja-toetuse-saajale/keskkonnanouded>.

Punktis 2 täpsustatakse, et taotleja kinnitab, et toetatavad tegevused on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021 määruse (EL) 2021/1060 artiklis 9 toodud põhimõttega „ei kahjusta oluliselt“.

Korrastatud taristule, mille eluiga on vähemalt viis aastat, tuleb tagada kliimakindlus. Kliimakindlus tagatakse üldiselt juba taotluses toodud nõuete täitmisega. Kliimakindluse tagamisele kaasaaitamine on protsess, mille eesmärk on vältida taristu vastuvõtlikkust võimalikele pikaajalistele kliimamõjudele, tagades samas, et järgitakse energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtet ja et projektist tulenevate kasvuhoonetega seadmisega heitkoguste tase on kooskõlas 2050. aastaks seatud kliimanetraalsuse eesmärgiga.

Punktis 3 sätestatakse toetuse saajale lisakohustus teha majandus- ja taristuministri 03.07.2015.a määruse nr 86 „Auditi kohustusega elektripaigaldised ning nõuded elektripaigaldise auditile ja auditi tulemuste esitamisele“ §-s 13 nimetatud erakorraline elektripaigaldise audit. Erakorraline audit tehakse vastavalt vajadusele. Vajadus võib ilmned näiteks siis, kui elektripaigaldise olukorra üle soovitakse saada sõltumatut hinnangut. Põhjuseks asjaolu, et paigaldatav õhk-vesi soojuspump ei pruugi sobida olemasoleva hoone elektrisüsteemi, kui viimane on liialt vana või vähese võimsusega ja see võib kaasa tuua raskete tagajärgedega tulekahju.

Paragrahv 11 sätestatakse nõuded taotlusele.

Lõikes 1 nõutakse, et toetus, mida taotletakse, ei ületaks §-s 8 sätestatud piirmäärasid. Dokumendid, mis tõestavad projekti toetatavate tegevuste elluviimist, tuleb esitada vormil, mille on kinnitanud rakendusüksus.

Lõikes 2 kirjeldatakse, milliseid andmeid ja dokumente peab taotlus sisaldama. Taotluses peavad olema üldandmed taotleja ja projektis osaleva elamu kohta. Oluline on ka elamu asukoht, mis peab olema § 6 lõigetes 9 ja 10 nimetatud tiheasustuspiirkondades. Kirjas peab olema ka eesmärk, mida soovitakse toetuse abil saavutada, ning tegevuste kirjeldus, mida toetuse abil tehakse. Esitada tuleb ka kütteseadme projekteerimise maksumus ja selle projekteerija ning ka §-s 8 kirjeldatud abikõlblikud kulud liigendatult. Taotlusesse tuleb lisada ka taotleja kinnitus, mis näitaks, et kõik esitatud andmed on õiged. Juurde tuleb panna ka kõik vajalikud lisadokumendid, nagu kirjeldatud järgnevas lõikes 3.

Lõikes 3 sätestatakse taotlusele lisatavad lisadokumendid. Juurde tuleb lisada volikiri, kui taotleja tegutseb volituse alusel, näiteks esindab ridaelamu projekti. Vajalik on ka ehitusprojekt, mis vastab ehitusseadustiku §-le 13 või tehniline kirjeldus. Kui taotletakse kaugküttevõrguga liitumist, tuleb esitada ka kaugküttevõtte väljastatud liitumispakkumine ja eelarveprojekt.

Eelnõu 4. peatükis kirjeldatakse toetuse taotlemise protsessi.

Paragrahv 12 kirjeldab taotlusvooru avamist puudutavaid tegevusi.

Lõikes 1 sätestatakse, et taotlusvooru eelarve ja ajakava kinnitab rakendusasutus, kes annab selle info edasi rakendusüksusele.

Lõikes 2 kirjeldatakse avalikkuse teavitamist taotlusvooru avamisest. Taotlusvooru avamise tähtpäev ja eelarve avaldatakse vähemalt kümme päeva enne taotluste vastuvõtu algust üleriigilise levikuga päevalehes ja rakendusüksuse kodulehel. Rakendusüksuse kodulehe kaudu teavitatakse avalikust ka juhul, kui taotluste vastuvõtt peatatakse toetuse eelarve ammendumise tõttu.

Paragrahv 13 sätestab toetuse taotlemise tähtaja ja taotlemise viisi.

Lõikes 1 sätestatakse, et taotluste vastuvõtt toimub seni, kuni toetuste eelarve on ammendunud.

Lõike 2 kohaselt esitab taotleja digitaalselt allkirjastatud taotluse rakendusüksuse e-toetuste keskkonnas. Seejuures ei võeta taotlusi vastu enne taotlusvooru alguskuupäeva.

Lõikes 3 kirjeldatakse juhtu, kui e-toetuste keskkonnas peaks esinema tõrkeid. Sel juhul rakendub taotluse esitamise tähtpäevale ühendmääruse § 5 lõige 2.

Eelnõu 5. peatükis kirjeldatakse taotluse menetlemise protsessi.

Paragrahv 14 kirjeldab detailsemalt taotluse esitamist ja toiminguid taotlusega.

Lõikes 1 sätestatakse, et toetuse saamiseks tuleb taotlus esitada e-toetuse keskkonna kaudu ja tingimustel, mis on seatud §-s 11. See tagab, et taotlused oleksid võrreldavad, ühesugused ja neid saaks kiiremini menetleda.

Lõikes 2 määratakse, et taotluse vastuvõtmisele kohaldub ühendmääruse § 5.

Lõikes 3 loetletakse rakendusüksuse tehtavaid toiminguid.

Lõikes 4 sätestatakse, et taotlusi vaadatakse läbi esitamise järjekorras.

Lõikes 5 täpsustatakse tegevusi, mida tehakse taotluse läbivaatamisel.

Lõikes 6 antakse rakendusüksusele võimalus puuduste korral küsida taotlejalt selgitusi ja lisateavet taotluses esitatud andmete kohta, et otsus taotluse kohta oleks põhjalik ja kaalutletud. Puuduste kõrvaldamiseks on taotlejale antud mõistlik aeg, milleks on kuni kümme tööpäeva.

Lõikes 7 kirjeldatakse, millal loetakse taotlus nõuetele vastavaks.

Lõikes 8 loetletakse, millistel juhtudel ei tunnistata taotlust nõuetele vastavaks.

Lõikes 9 sätestatakse, millal teeb rakendusüksus taotluse rahuldamata jätmise otsuse.

Lõikes 10 sätestatakse taotluse menetlemise tähtaeg ning tingimus, mil võib seda pikendada.

Paragrahv 15 sätestab projektide valikukriteeriumid ja -metoodika. Sättes nähakse ette, et toetuse taotluses kajastatud projekt kuulub rakendusüksuse poolt rahastamisele ja toetuse taotlus rahuldamisele osaliselt või täielikult üksnes juhul, kui on täidetud kõik taotlejale ja taotlusele esitatud nõuded ning projekt vastab sätestatud valikukriteeriumitele. Valikukriteeriumid, millele taotluses kajastatud projekt peab vastama, enne kui rakendusüksusel on võimalik kinnitada, et projekt on rahastamiseks vajaliku lävendi ületanud, on esitatud järgmisena.

1) Projekti kooskõla „Keskkonnavaldkonna arengukava (KEVAD)“ välisõhukaitse ja kiirgusohutuse tegevussuuna tagamiseks õhusaasteainete heitkoguste vähendamise riikliku programmiga aastateks 2020–2030, mõju perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskava eesmärgile ja toetusmeetme eesmärkide saavutamisele (kooskõla kinnitatakse §-s 5 toodud näitajate kaudu). Eelnimetatud valikukriteeriumi loeb rakendusüksus täidetuks, kui taotluse ja selle lisadokumentide (sh ehitusprojekti) alusel on võimalik asuda seisukohale, et projekt panustab määruses nimetatud toetuse andmise eesmärkidesse, sh „Eesti 2035“ sihti „Eestis on kõigi vajadusi arvestav, turvaline ja kvaliteetne elukeskkond“ kliima ja keskkonnavaldkonnas sihti „keskkonnatrendide indeks“. Kui taotleja ja taotlus vastavad nõuetele, siis on eespool toodud nõue täidetud ning toetuse taotleja saab projekti kooskõla keskkonnavaldkonna arengukava (KEVAD) ning mõju perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskava eesmärgile ja toetusmeetme eesmärkide saavutamisele kinnitada (kooskõla kinnitatakse §-s 5 toodud näitajate kaudu).

2) Projekti põhjendatus. Rakendusüksus loeb projekti põhjendatuks juhul, kui toetuse taotluses kajastatud tegevused vastavad määruse §-s 5 toodud toetatavatele tegevustele ning toetuse taotluse lisadokumendid (nt ehitusprojekt) kinnitavad selliste tegevuste nõuetekohase elluviimise võimalust. Projekti rahastamise otsustamisel lähtub rakendusüksus järgmistest valikukriteeriumidest: projekti kooskõla keskkonnavaldkonna arengukava (KEVAD) välisõhukaitse ja kiirgusohutuse tegevussuuna tagamiseks õhusaasteainete heitkoguste vähendamise riikliku programmiga aastateks 2020–2030, projekti mõju perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskava erieesmärgile ja toetusmeetme eesmärkide saavutamisele, projekti põhjendatus, kuluefektiivsus, taotleja suutlikkus projekti ellu viia, projekti kooskõla Eesti pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtte ja sihiga „Eestis on kõigi vajadusi arvestav, turvaline ja kvaliteetne elukeskkond“ kliima- ja keskkonnavaldkonnas.

3) Projekti kuluefektiivsuse kui valikukriteeriumi täitmise üle otsustamisel lähtub rakendusüksus määruse § 11 lõikes 2 nimetatud taotluses sisalduvast infost. Kui taotleja on esitanud eelarveprojekti rakendusüksuse poolt ettenähtud vormil, loeb rakendusüksus projekti kuluefektiivseks, kui eelarveprojekti alusel on võimalik asuda põhjendatult seisukohale, et kavandatav eelarve on turusituatsioonile vastav. Kui toetuse taotleja ei esita eelarveprojekti ja kavandavate tegevuste maksumus selgub taotlusest või selle muust lisadokumendist või esitatud teabest, loeb rakendusüksus kriteeriumi täidetuks, kui olemasoleva info alusel puudub põhjendatud alus eeldada, et projekti elluviimise kulud ei vasta turusituatsioonile.

4) Taotleja suutlikkust projekti ellu viia hindab rakendusüksus taotluses esitatud andmete põhjal. Rakendusüksus loeb taotleja suutlikuks projekti ellu viima üksnes juhul, kui taotleja vastab kõigile määruses taotlejale sätestatud nõuetele.

5) Projekti kooskõla Eesti pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtidega. Rakendusüksus loeb nimetatud valikukriteeriumi täidetuks üksnes juhul, kui toetuse taotluses kajastatud teabe põhjal on võimalik asuda seisukohale, et toetatav projekt vastab määruse §-s 3 sätestatud toetuse andmise eesmärkidele. Projektide valimiseks kasutatavad valikukriteeriumid ja meetodika peavad vastama määruse „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ § 7-le.

Paragrahv 16 sätestab taotluse rahuldamise tingimused ja korra.

Lõikes 1 sätestatakse tingimused, millal tehakse taotluse rahuldamise või osalise rahuldamise otsus.

Lõikes 2 loetletakse taotluse rahuldamise otsuses olevaid toetuse saaja õigusi, kohustusi ja tingimusi.

Lõikes 3 tuuakse välja, et rakendusüksus toimetab taotluse rahuldamise otsuse toetuse saajale kätte pärast otsuse tegemist e-toetuse keskkonnas viie tööpäeva jooksul.

Paragrahv 17 sätestab taotluse rahuldamata jätmise tingimused ja korra.

Lõikes 1 sätestatakse, et taotlus jäetakse rahuldamata ühendmääruse § 8 lõigetes 2 ja 3 nimetatud juhtudel.

Lõikes 2 öeldakse, et taotlus jäetakse rahuldamata, kui selles soovitud toetuse suurus ületab meetme eelarve vaba jäägi, v.a seda ei ole võimalik osaliselt rahuldada, nagu sätestatud ühendmääruse § 9 lõikes 1.

Lõikes 3 kirjeldatakse rakendusüksuse õigusi juhul, kui taotlus ei vasta ühendmääruse § 9 lõikele 1.

Lõikes 4 loetletakse andmed, mis pannakse kirja taotluse rahuldamata jätmise otsuses.

Lõikes 5 sätestatakse viis, kuidas taotluse rahuldamata otsus taotlejale edastatakse.

Paragrahv 18 sätestab täpsemad tingimused, millal taotlus rahuldatakse osaliselt või kõrvaltingimustega.

Lõikes 1 tuuakse välja, millal on taotluse osaline rahuldamine lubatud. See toimub vaid juhul, kui saavutatakse toetuse andmise eesmärk. Vastasel juhul on risk, et toetussumma makstakse välja asjata.

Lõikes 2 nähakse ette, et taotluse võib osaliselt rahuldada ühendmääruse § 9 lõike 1 sätestatud korras.

Lõikes 3 sätestatakse, millal saab taotluse rahuldamise otsuse teha kõrvaltingimusega. See toimub ühendmääruse § 9 lõigete 2 järgi.

Lõikes 4 kirjeldatakse juhtu, kui toetus on otsustatud tingimuslikult rahuldada. Sellisel juhul saab taotleja toetust alles pärast seda, kui ta on täitnud rakendusüksuse poolt ette kirjutatud tingimused.

Lõikes 5 sätestatakse taotluse osalise rahuldamise aluseks olevad asjaolud.

Eelnõu 6. peatükis kirjeldatakse, millisel juhul muudetakse taotluse rahuldamise otsust ja millal tunnistatakse see kehtetuks.

Paragrahv 19 kirjeldab taotluse rahuldamise otsuse muutmise protsessi.

Lõikes 1 sätestatakse võimalused, mille alusel saab taotluse rahuldamise otsust muuta.

Lõikes 2 loetletakse juhud, millal on toetuse saaja kohustatud taotlema rakendusüksuselt taotluse rahuldamise otsuse muutmist.

Lõikes 3 sätestatakse, et rakendusüksusel on õigus keelduda taotluse rahuldamise otsuse muutmisest, seda juhul, kui muutub oluliselt projekti oodatav tulemus.

Lõikes 4 reguleeritakse tähtaeg, mille jooksul peab rakendusüksus muutmise otsuse tegema.

Paragrahv 20 kirjeldab taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamise protsessi. Lõikes 1 reguleeritakse, millal tunnistatakse taotluse rahuldamise otsus kehtetuks. See toimub ühendmääruse § 14 ja § 37 lõike 7 järgi.

Lõikes 2 sätestatakse, et toetuse saajal tuleb saadud toetus tagastada lõikes 1 nimetatud otsuses toodu kohaselt.

Eelnõu 7. peatükis kirjeldatakse toetuse saaja õiguseid ja kohustusi.

Paragrahv 21 sätestab toetuse saaja õigused ja kohustused.

Lõikes 1 sätestatakse toetuse saaja õigus saada rakendusüksuselt infot ja selgitusi toetuse saamiseks vajalike nõuete ning kohustuste kohta, mis on sätestatud määruses.

Lõikes 2 seatakse toetuse saajale kohustused, mis on märgitud ühendmääruse §-s 10, ning sealhulgas on ka kohustus, et projekti elluviimiseks on olemas ettenähtud load ja kooskõlastused. Toetuse saaja peab võimaldama rakendusüksuse volitatud isikul teha tööde kontrollimiseks paikvaatlust, et veenduda lubatud tööde tegemises.

Punktis 3 seatakse toetuse saajale nõue tagada elamu kasutamine elamuna vähemalt viis aastat pärast projekti lõppmakse kuupäeva.

Eelnõu 8. peatükis kirjeldatakse aruannete esitamise protsessi.

Paragrahv 22 kirjeldab toetuse kasutamiseiga seotud aruannete esitamist.

Lõigetes 1 kuni 3 sätestatakse, mida peab toetuse saaja aruandes kajastama, millal ja kuidas selle esitama. Aruande esitamisel on oluline roll rakendusüksusel, kes täpsustab vastavalt taotlusele, kui tihti ja millal peab aruande esitama.

Eelnõu 9. peatükis kirjeldatakse toetuse maksmise tingimusi.

Paragrahvis 23 sätestatakse toetuse väljamaksmise tingimused.

Lõikes 1 sätestatakse, et toetust makstakse määruse § 5 lõikes 1 loetletud tegevustele ja seda vastavalt taotluse rahuldamise otsuses sätestatud tingimustele. Maksmise aluseks on ühendmääruse § 28.

Lõikes 2 kirjeldatakse, millest lähtutakse toetuse maksmisel.

Lõikes 3 nõutakse, et toetuse saaja esitaks e-toetuse keskkonna kaudu kõik vajalikud dokumendid, mis on tarvilikud toetuse saamiseks.

Lõikes 4 loetletakse lõikes 3 mainitud vajalikud dokumendid. Tööde tegemiseks sõlmitud lepingu võib sõlmida ka näiteks kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis ehk e-kirja teel, aga seda eeldusel, et kirjavahetusest on võimalik piisavalt täpselt määrata lepingu pooled, tööde mahud ja maksumused. Toetuse saaja peab esitama vastava kirjavahetuse rakendusüksusele. Kütteseadme uuendamisel tuleb endise seadme eemaldamise kohta esitada fotod. Üleandmise-vastuvõtmise akt peab alati olema. Punkti 8 alusel on rakendusüksusel õigus küsida täiendavaid dokumente ja/või tõendeid, mille alusel on võimalik jõuda veendumusele, et toetatavate tegevustega seotud kulusid ei ole toetuse saaja enne toetuse taotluse esitamist tasunud, projekti elluviimiseks vajalike töödega ei ole alustatud ning kaupu ja seadmeid ei ole soetatud enne toetuse taotluse esitamist.

Paragrahv 24 sätestab, millal võib rakendusüksus peatada toetuse maksmise menetlemise. Seda tehakse ühendmääruse §-s 33 sätestatu põhjal.

Eelnõu 10. peatükis kirjeldatakse taotluse menetlemisega seotud finantskorrektsioone ja vaideid.

Paragrahv 25 sätestab, mille põhjal tehakse finantskorrektsiooni otsus ja toetus tagastatakse. See tehakse ÜSSI §-de 28–30 ja ühendmääruse §-de 34–38 põhjal.

Paragrahv 26 kirjeldab vaide esitamise protsessi. Vaide tuleb esitada enne halduskohut rakendusüksusele ÜSSI § 31 kohaselt ja see vaadatakse läbi haldusmenetluse seaduses sätestatud korras. Sama paragrahvi järgi esitatakse ka vaide, mis on tehtud auditi aruande alusel.

4. Eelnõu vastavus ELi õigusele

Eelnõu aluseks on perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seadus ja selle alusel antud õigusaktid, mis omakorda on kooskõlas vastava ELi õigusega.

5. Määruse mõju

5.1. Mõju riigi julgeolekule

Meetme tulemusena paraneb majapidamiste küttesüsteemide seisukord ning need muutuvad efektiivsemaks. Seeläbi väheneb primaarenergia kasutus, mis annab oma panuse nii majapidamise kui ka riigi energiasõltumatussele.

5.2. Mõju majandusele

Meetmel puudub oluline mõju majandusele. Eeldatavasti elavneb meetme mõjul ajutiselt tegevus soojuspumpade ja ahjude turul ning suurem nõudlus tekib ka kvalifitseeritud pottseppade järele. Eesmärgiks on õhukvaliteedi parandamine.

5.3. Mõju keskkonnale

Kohtküte põhjustab kütmisperioodil lokaalsel tasemel õhukvaliteedi halvenemist, esineb kõrgeid peenosakeste ja benso(a)püreeni (B(a)P) tasemeid. Kohtkütte piirkondades on ahjude kütmisel väga suur mõju selle piirkonna inimeste tervisele ning õhukvaliteedile, mis tuleneb eelkõige vanadest tahkel kütusel põhinevatest kütteseadmetest. Meetme mõjul paraneb õhukvaliteet valitud tiheasutuspiirkondades, kuna küttesüsteemi uuendamisel vähenevad kütteseadme poolt põhjustatud õhusaasteainete, nagu peenosakesed ja B(a)P, kogused. Õhusaasteained mõjutavad läbi sisse hingatava õhu eelkõige inimeste tervist ning seetõttu on meetmel positiivne mõju ka inimesele.

Oluline on märkida, et peenosakeste heitkoguste vähendamine panustab Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2016/2284, mis käsitleb teatavate õhusaasteainete riiklike heitkoguste vähendamist, Eestile pandud kohustusse vähendada eriti peeneid osakesi 41% aastaks 2030 võrreldes aastaga 2005.

Küttesüsteemi uuendamisel paraneb selle efektiivsus ning väheneb kütteseadme energia või kütuse vajadus. Eelkõige põletatakse vähem kütust, mille tulemusena paiskub õhku vähem saasteaineid ja kasvuhoonegaase, panustades üldiselt ka kliimaeesmärkidesse.

Meetme täpsemat mõju keskkonnale on raske hinnata, sest hetkel puudub teadmine, missugustele küttesüsteemidele meetme käigus konkreetsemalt üle minnakse.

6. Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Toetust antakse Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERF). ERFist ei toetata investeeringuid seoses fossiilkütuste tootmise, töötlemise, transpordi, jaotuse, ladustamise või põlemisega,

välja arvatud tahketel fossiilkütustel, nimelt kivisüsi, turvas, pruunsüsi, põlevkivi, töötavate küttesüsteemide asendamiseks gaasiküttel töötavate küttesüsteemidega järgmistel eesmärkidel: a) kaugkütte- ja kaugjahutussüsteemide ajakohastamine tõhusaks kaugkütteks ja -jahutuseks, nagu on määratletud direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 41; b) soojuse ja elektri koostootmisjaamade ajakohastamine tõhusa koostootmise seisundini, nagu on määratletud direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 34; c) investeeringud elamute ja hoonete maagaasiküttel töötavatesse kateldes ja küttesüsteemidesse, mis asendavad söel, turbal, pruunsöel või põlevkivil põhinevad seadmed.

Määruse rakendamine ei too riigieelarvesse tulusid.

Meetme eelarve on kokku 26 428 571 eurot, millest ELi toetust on võimalik eraldada lihtsustatud kulude hüvitamisviisi kasutades 18 500 000 eurot. Sellele peab lisanduma omafinantseering vähemalt 7 928 571 eurot ulatuses.

7. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

8. Eelnõu kooskõlastamine

Seaduseelnõu kooskõlastati eelnõude infosüsteemi EIS kaudu Rahandusministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Maaeluministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi, Siseministeeriumi ja Riigikantseleiga, Euroopa Komisjoniga ja perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitikate rakendamise seirekomisjoni liikmetega ning Riigi Tugiteenuste Keskusega. Eelnõu saadeti arvamuse avaldamiseks keskkonnavaaldkonna arengukava (KEVAD) juhtkomisjonile. Eelnõu kohta esitasid ettepanekuid ja märkuseid Rahandusministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Maaeluministeerium, Sotsiaalministeerium, Siseministeerium, Riigi Tugiteenuste Keskus. Eelnõu kohta esitasid mitteametlikult tähelepanekuid ja märkuseid Muinsuskaitseamet, Eesti Linnade ja Valdade Liit. Ettepanekute ja märkustega arvestamise tabel on seletuskirja lisan.

Säte	Kommenteerija	Kommentaar/ettepanek	Tagasiside
Meetme “Elamute liitumine kaugküttevõrkudega või tahkel kütusel põhineva kütteseadme uuendamise toetuse andmise tingimused ja kord 2021-2027“ eelnõu ja seletuskirja märkustega arvestamise tabel			
	Majandus- ja Kommunikatsiooniminis teerium	Palume selgitada, miks ei ole õhk-õhk-soojuspumpade soetamise toetamine abikõlblik.	ARVESTATUD. Õhk-vesi soojuspumpade puhul kogutakse soojusenergia välisõhust ja antakse edasi maja vesiküttesüsteemile (kas radiaator- või põrandaküte). Õhk-õhk tüüpi soojuspumpadel puudub soojussalvestuse võimalus. Meetme raames toetatakse kütteseadmeid, kus soojussalvestusvõimalus on olemas.
	Majandus- ja Kommunikatsiooniminis teerium	Palume täiendavalt põhjendada, miks ei ole tiheasustusalade puhul osa piirkondi toetatavad – näiteks Ida-Virumaal Narva ja Tallinnas Haabersti linnaosa. Viimane on samas asustustiheduse ja ka eelnõu seletuskirjas viidatud õhu-uuringu ahikütte saastenäitaja poolest eespool Piritat, mis aga on toetatav piirkond.	ARVESTATUD OSALISELT. Haabersti linnaosa lisatud toetatavate piirkondade hulka. Parandatud eelnõu ja seletuskirja. Narva linn ei ole lisatud, sest OÜ Keskkonnainvesteeringute Keskuse tehtud „Kohtkütte piirkondade ja kütteseadmete kaardistamine“ analüüsi ja metoodikat arvestades (PM2.5 > 6,5 mg/m3) on puudutatud ainult kaks inimest.
	Majandus- ja Kommunikatsiooniminis teerium	Teeme sarnaselt elektrisõidukite toetusmeetme puhul rakendatud nõudele ettepaneku lisada tingimus, et toetuse saaja on kohustatud pärast projekti lõppemist teatud perioodi jooksul tarbima vaid taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergiat. Tõendades seda näiteks toetuse saaja elektritarbimise lepingu ja tarbimisandmete info või toetuse saaja taastuenergia tootmiseseadme tootmise ja tarbimise andmete esitamisega.	MITTEARVESTATUD. Juhime tähelepanu, et peame kõiki võrdselt kohtlema ning mitte seadma ebavõrdsesse olukorda inimesi, kelle jaoks väiksemgi elektriarve muudatus võib osutada kriitiliseks. Elektriautode puhul on teatav seos sellel rakenduslikul nõudel tööpoolest olemas, kuid meie hinnangul sellise nõude toomine kohtkütte meetmesse ei ole asjakohane. Samuti praeguses julgeolekuolukorras

			(arvestades 2022/2023 talve) tundub ebamõistlik sellist nõuet rakendada.
	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Palume tagada toetuste väljamaksmisel, et järgitud oleksid ka ehitusseadustikust tulenevad nõuded, sh esitatud vajalikud load ja teatised ning tagatud andmete uuendamine ehitisregistris. Lisaks juhime tähelepanu, et ka omanik võib teha ise ehitustöid ning ehitusseadustik reguleerib ehitusprojekti.	ARVESTATUD. Vastavate lubade ja nende olemasolu on reguleeritud § 21 lõike 2 punktis 1.
Eelnõu § 2 ja 3	Siseministeerium	Eelnõu § 2 sätestab mõisted, mida loetakse tahkel kütusel põhinevaks lokaalseks kütteseadmeks (§ 2 lg 3) ja eelnõu § 3 lõikega 4 täpsustatakse ahju tähendust. Võttes arvesse Eesti riigi poolt elanikkonnakaitsega tõstatatud kitsaskohti ja hiljutist elektrikatkestusega seotud kriisi saartel, teeme ettepaneku täiendada toetatavaid tegevusi ning lisada nimekirja pliit. Pliit on kasutatav nii ruumi kütmiseks, kui ka toidu valmistamiseks ja see mängib eriti olulist rolli elektrikatkestuste ja suuremate kriiside puhul. Pliidi võib ehitada koos soojamüüriga kui ka ilma ja see võib olla väiksemate eluhoonete puhul mõistlikum variant kui vaid ühte funktsiooni täitev ahi.	MITTEARVESTATUD. Üldjuhul ei kasutata pliiti elamute primaarse kütteseadmena ning pliitide jaoks vajaminev energiahulk võrreldes lokaal- ja kohtkütte jaoks vajamineva energiahulgaga aasta lõikes on oluliselt väiksem. Seetõttu on lokaal- ja kohtkütte seadmete heited suuremad ja seda eriti kütteperioodidel tiheasustatud elamupiirkondades. Selle meetme eesmärk parandada õhukvaliteeti võimalikult efektiivselt. Lisaks on Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusel väikeelamute rekonstrueerimistoetus ja lasterikaste perede kodutoetus, mille kaudu on abivajajatel võimalik pliitidele toetust küsida.

	Siseministerium	Eelnõust ei selgu, kas kõiki tüüpe tahkel kütusel põhinevaid kütteseadmeid peaks ehitama või vahetama pottsepa kutsetunnistust omav isik, sh näiteks eelnõu §-i 5 lõike 3 punktis 7 nimetatud korstnasüsteemide ehitus ning moodulahjude ja -kaminade paigaldus. Juhime tähelepanu, et tahkekütusel töötava ahju, kamina, pliidi või muu kütteseadme ning korstna ja ühenduslõõri võib kutse- ja majandustegevusena ehitada või paigaldada pädev isik, kellel on pottsepa kutsetunnistus vastavalt tuleohutuse seaduse §-i 9 lõikele 1	ARVESTATUD. Täiendatud § 6 lõiget 15.
Eelnõu § 5 lõige 3	Siseministerium	Siseministerium teeb ettepaneku tuleohutuse tagamiseks lisada eelnõu §-i 5 lõikesse 3 toetatava tegevusena ja/või §-i 10 toetuse saajale esitatava lisakohustusena majandus- ja taristuministri 03.07.2015.a määruse nr 86 „Auditi kohustusega elektripaigaldised ning nõuded elektripaigaldise auditile ja auditi tulemuste esitamisele“ §-s 13 nimetatud erakorralise elektripaigaldise auditi läbiviimine. Erakorraline audit tehakse vastavalt vajadusele. Vajadus võib ilmned näiteks siis, kui elektripaigaldise olukorra üle soovitakse saada sõltumatut hinnangut. Põhjuseks asjaolu, et paigaldatav õhk-vesi soojuspump ei pruugi sobida olemasoleva hoone elektrisüsteemi, kui viimane on liialt vana või vähese võimsusega ja see võib kaasa tuua raskete tagajärgedega tulekahju.	ARVESTATUD. Eelnõusse lisatud § 10 lõige 3. Seletuskirjas sama lõike juures täpsustatud, et lisakohustus rakendub vastavalt vajadusele.

	<p>Sotsiaalministeerium</p>	<p>Teeme ettepaneku, et toetuse määr jaguneks kaheks, millest esimest rakendatakse suhtelises vaesuses mitte olevatele taotlejatele ja lisaks luuakse eraldi üldine toetuse määr kuni 90 % vähekindlustatud taotlejatele, et tagada ka neile võrdsed võimalused kliimaeesmärkide saavutamisel. Sotsiaalset tõrjutust võib kogeda inimene, kes elab suhtelises vaesuses ehk allpool toimetulekupiiri, sügavas materiaalses ilmajätuses või leibkonnas, kus tööealised liikmed osalevad tööturul minimaalselt. Sotsiaalset tõrjutust võib soodustada väike sissetulek, mistõttu ei saa endale lubada elementaarseid elutingimusi ega püsiesemeid, näiteks maksta üüri või tasuta kommunaalkulude eest, süüa täisväärtuslikku toitu, puhata kodust eemal, soetada auto, pesumasin või telefon. Statistikaameti andmetel oli 2021. aastal suhtelise vaesuse määr Eestis 22,8 %. Suhteline vaesus tähendab, et inimese tulu jääb allapoole suhtelise vaesuse piiri. Suhtelise vaesuse piir arvutatakse ekvivalentnetosissetuleku alusel, mis võtab arvesse leibkonna koosseisu (esimese täiskasvanud liikme kaal 1, iga järgmise vähemalt 14-aastase liikme kaal 0,5 ja kõigi alla 14-aastaste kaal 0,3) ehk leibkonna kogusissetulek on jagatud leibkonnaliikmete tarbimiskaalude summaga. Põhiseaduse §-st 28 lähtuvalt on Eesti kodanikul õigus riigi abile vanaduse, töövõimetuse, toitjakaotuse ja puuduse korral. Abi liigid, ulatuse ning saamise tingimused ja korra sätestab seadus. Sotsiaalriigi printsiip annab igapäevase õiguse ning paneb riigile vastava kohustuse tagada vähemalt minimaalselt inimväärikas äraelamine. Samuti ei tohi riik olla</p>	<p>MITTEARVESTATUD. Selle meetme eesmärk on parandada välisõhu kvaliteeti ning üks eeldus selleks on jõuda võimalikult paljude vananenud kütteseadmeteni tiheasutusega elamupiirkondades (tulemusmõõdik 1850 elamut), ilma et hakkaksime eristama kindlustatud ja vähekindlustatud taotlejaid. Kredexis on hetkel avatud kodutoetus lasterikastele peredele, mille eesmärk on parandada kolme- ja enamalapseliste vähekindlustatud perede elamistingimusi.</p>
--	------------------------------------	--	---

		<p>„pime” sotsiaalsete probleemide suhtes. Riik on kohustatud tegelema selliste aladega nagu vaesus, tervishoid ja keskkonnakaitse. Vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise Euroopa tegevusprogramm – KOM(2010) 758 (lõplik) on kirjas, et energiapoliitika peab ka edaspidi arvestama tarbijate vajadustega ning vajaduse korral vähendama kütteostuvõimetuse ohtu. Haavatavamad rühmad on kütteostuvõimetuse eest paremini kaitstud, kui liikmesriigid rakendavad energiat käsitlevaid ELi kehtivaid õigusakte täies mahus ning kasutavad innovatiivseid ja energiatõhusaid lahendusi.</p>	
	Rahandusministeerium	<p>Toetuse andmisel tuleb tagada, et toetatud projektid ning tegevused on kooskõlas „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021–2027“ eesmärkide ning sealsete sekkumiste kirjeldustega, sealhulgas on rakenduskavas kirjas järgnev: „Lokaalkütte puhul on oluline edendada uusi tehnoloogiaid ja võimaluse korral toetada eramajade ühendamist kaugküttevõrguga või asendada olemasolevad kodumajapidamises kasutatavad kütteseadmed uute taastuvenergiaga töötavate kütteseadmetega, mis vastavad rangematele heite piinormidele. [– – –] Kütteseadmed peavad vastama Komisjoni määrusele (EL) 2015/1189 ja muudele säästvuse nõuetele, sh ökodisaini ja energiamärgistuse standarditele. Toetust antakse ainult investeeringutele, mis ei hõlma fossiilkütuseid.“</p>	<p>ARVESTATUD. Õhk-vesisoojuspump ja maasoojuspump, mis vastavad A++ klassile ongi uus tehnoloogia ning ka kaugküttevõrkudega liitumine on selle määruse üks eesmärke. Tahkel kütusel põhineva kohtkütteseadme vahetamisel peab uue kohtkütteseadme energiatõhususklass olema vähemalt A+ ning see peab vastama ökodisaini direktiivi nõuetele. Eeldatakse, et turule jõuavad seadmed, mis vastavad ökodisaini direktiivi nõuetele.</p>

Eelnõu § 6	Rahandusministeerium	Eelnõu §-i 6 Kulude abikõlblikkus tuleb lisada lõikesse 13 viited Komisjoni määrusele (EL) 2015/1189, millega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/125/EÜ seoses tahkekütusekatelde ökodisaini nõuetega ning Komisjoni määrusele (EL) 2015/1185, millega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/125/EÜ seoses tahkekütusekohtkütteseadmete ökodisaini nõuetega.	ARVESTATUD. Lisatud § 6 lõikesse 13 ning sama info lisatud ka seletuskirja.
Eelnõu § 15	Rahandusministeerium	Eelnõu §-i 15 Projektide valikukriteeriumid ja -metoodika tuleb lisada viide, et projektide valimiseks kasutatavad valikukriteeriumid ja metoodika vastavad määruse „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ §-le 7 ning seletuskirja lisada viide seirekomisjonis kinnitatud läbivatele valikukriteeriumitele. Palume täiendada seletuskirja, et oleks üheselt ja arusaadavalt kirjeldatud, kuidas kriteeriume hinnatakse. Seletuskiri peab olema sõnastatud nii, et toetuse taotlejal on võimalik iga valikukriteeriumi puhul üheselt mõistetavalt aru saada, millistel juhtudel hinnatakse valikukriteerium täidetuks.	ARVESTATUD. Eelnõus ja seletuskirjas täiendatud § 15.

	Rahandusministeerium	Tunnustame, et olete võrreldes eelnõu varasema versiooniga diferentseerinud toetusmäärasid ning kehtestanud kõrgema toetusmäära kolmele maakonnale – Ida-Virumaale, Jõgevamaale ja Valgamaale. Palume seletuskirja täiendada ning lisada, millistel alustel just nendele maakondadele eristus tehti.	MITTEARVESTATUD. Paragrahvi 8 lõikes 1 on selgitused olemas - toetuse osakaal on tiheasustuspiirkondades lihtsustatud kuluhüvitamise viisist standardiseeritud ühikuhinna kogumaksumuse hinnaastmestiku alusel.
	Rahandusministeerium	Soovitasime konsultatsioonide käigus analüüsida teiste elamumajanduse toetusmeetmete toetusmäärasid, et vältida ülekompanseerimist ja toetuse koondumist suurematesse linnadesse. Palume seletuskirja lisada põhjendus, miks 50-70% toetusmäär on antud meetme puhul optimaalne.	ARVESTATUD. Eelnõus sätestatakse toetuse osakaaluks 50–70%, arvestades regionaalse erisusega. Rakenduskava järgi on selle meetme puhul toetuse osakaaluks kuni 70% ja omafinantseeringuks 30%. Arvestades, et rakenduskava kinnitamise ja toetusmeetme väljatöötamise vahelisel ajal on turusituatsioon Eestis muutunud ning ehitushinnad oluliselt tõusnud, on toetusmeetme eesmärke arvestades tarvis jaotada toetuse rakendamiseks ette nähtud eelarve võimalikult õiglaselt kõigi potentsiaalsete toetusesaajate vahel, olenemata sellest, milliseid toetatavaid tegevusi nad projekti raames teevad. Selleks on toetusmääraks seatud 50–70% osakaal kogusummast, mis ei ole ühelgi juhul kokku rohkem kui 10 000 eurot. Lisaks eeltoodule võimaldab 50–70% toetusmäär täita rakenduskavas seatud eesmärgid, kuna toetusmeetme raames on toetatavate projektide elluvijaid mõistlikult eeldades

			rohkem, kui neid oleks juhul, kui toetuse eelarve ammenduks varem.
	Rahandusministeerium	Samuti soovitasime jälgida toetuse regionaalset jagunemist ning toetuse liigse koondumise puhul näha ette võimalus toetustingimuste muutmiseks. Seletuskirjas sellele võimalusele ei viidata ning toetusmäärade muutmise võimalust nähakse ette juhul, kui toetust ei kasutata ära. Palume seletuskirja lisada toetuse tiheasustusalade vahel jaotumise jälgimine ning vajadusel toetustingimuste korrigeerimise võimalus.	ARVESTATUD. Kui toetust ära ei kasutata, siis avame määruse muutmiseks ning kaalume toetusmäärade muutmist ning toetustingimuste korrigeerimise võimalust. Lisatud seletuskirjas § 8 lõike 1 ja 4 selgituse juurde.
	Rahandusministeerium	Juhime tähelepanu sellele, et elukeskkonnaga rahulolu küsitlustes uuritakse näitajat ka alateemade kaupa, millest üheks on muuhulgas „Rahulolu lähiümbruse välisõhu kvaliteediga“. Selle näitaja põhjal on kõige rahulolematumad Maardu linna, Lüganuse vald, Kohtla-Järve linna ja Jõelähtme valla elanikud. Palume kaaluda ka selle näitaja lisamist analüüsi. Uuring on leitav siin: https://minuomavalitsus.ee/muud-toolauad/elanike-rahulolu-2022 .	MITTEARVESTATUD. Piirkonnad on välja valitud OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskuse uuringu „Kohtkütte piirkondade ja kütteseadmete kaardistamine“ põhjal. Selle uuringu järgi välja valitud piirkondades on kütteperioodidel välisõhu kvaliteediga probleem koht- ja lokaalkütte tõttu kõige halvem. Uuringuga on võimalik tutvuda lähemalt - Kohtkütte piirkondade ja kütteseadmete kaardistamine Nimetatud valdades pole välisõhu kvaliteediga probleeme mitte koht- ja/või lokaalkütte pärast, vaid seal tegutsevate ettevõtete pärast.

			Selle meetmega me ei lahenda tööstusheite probleemi.
Eelnõu § 2 lõige 6	Muinsuskaitseamet	§ 2 lg 6 defineerib mõiste kütteseadme uuendamine. Seletuskirja vastavas osas on uuendamist kirjeldatud kui vana ahju eemaldamist, v.a muinsuskaitseliste piirangute korral. Siinkohal juhime tähelepanu asjaolule, et kultuuriväärtusega ahje leidub ka muinsuskaitseliste piiranguteta elamutes (enamasti on tegemist vanemate pott- või plekk-kestaga ahjudega), mistõttu soovitame seletuskirja täiendada ajalooliste ahjude restaureerimise võimalusega. Ahju uuendamine võib tähendada ka ahju restaureerimist, mille käigus ahju sisu asendatakse ja väliskest taaskasutatakse (rakendatav enamikul väärtuslikel pottahjudel ja vanematel plekk-kestaga ahjudel). Samuti on sageli taaskasutatavad ahju kvaliteetsed metallosad (uks, tuhaluugid, siibrid jms).	ARVESTATUD. Muinsuskaitse ettepanekud on lisatud seletuskirjas vastavate punktide juurde.
Eelnõu § 6 lõige 16	Muinsuskaitseamet	§ 6 lg 16 on nõue, et soojuspumba või katla paigaldamise korral tuleb olemasolev ahi lõplikult eemaldada või uuendada. Seletuskirjas on toodud, et ahju võib säilitada muinsuskaitseliste piirangute korral (otsene sõnastus: juhul kui muud õigusaktid selle keelavad). Siinkohal juhime tähelepanu asjaolule, et kultuuriväärtusega ahje leidub ka muinsuskaitseliste piiranguteta elamutes (enamasti on tegemist vanemate pott- või plekk-kestaga ahjudega), mistõttu on	ARVESTATUD. Muinsuskaitseameti ettepanekute on arvestatud ning ettepanekud on lisatud seletuskirja.

		lausaline lammutamise nõue kultuuriväärtusi hävitav. Soovitame anda võimalus säilitada kultuuriväärtuslikke ahje mittetöötavana, nõ maketina. See võimaldab neid ahje hiljem ka soovi korral restaureerida ja taas kasutusele võtta.	
	Muinsuskaitseamet	Meetme rakendusliku poole pealt teeme ettepaneku, et mälestiste ja muinsuskaitsealadel asuvate elamute puhul oleks nõutav Muinsuskaitseameti poolt kooskõlastatud ehitustööde projektdokumentatsioon.	MITTEARVESTATUD. Paragrahvi 21 lõike 2 punktis 1 on vastav nõue sees.
	Maaeluministerium	Teadaolevalt on elamute kütmiseks võimalik kasutada ka näiteks biometaanil töötavaid gaasikatlaid ja veesoojendeid. Lisaks kasutatakse üha rohkem päikesekütte paneele nii hoonete kütmiseks kui ka sooja vee tootmiseks. Samuti on võimalik kasutada vesinikul töötavaid katlaid. Kõik eelnevalt nimetatud tundub hetkeseisuga reguleerimisalast välja jäänud olevat. Palume võimalusel kaaluda nimetatud küttekollete toetamist.	MITTEARVESTATUD. Sellised seadmete olemasolu nappus ei lase meil teha ühikuhinna analüüsi ning seetõttu ei ole meil võimalik ühikuhinna alusel väljamakseid teha. Gaasikatelde puhul ei ole võimalik kontrollida, et kas taotleja kasutab biometaani või maagaasi. Maagaas ei ole taastuvenergia EL-i taastuvenergia direktiivi mõistes.
	Maaeluministerium	Tekkisid järgmised küsimused, mille osas palume teil määruse tekst läbi mõelda ja võimalusel kaaluda nimetatud tegevuste toetamist: Kas toetuskõlblikeks kuludeks võib liigitada ka vanade küttesüsteemide lammutamise tööd, näiteks õli katelde ribide või mahutite keldrist välja vedamine ja koristustööd? Kuidas liigitub toetusõiguslikkuse alla näiteks elamu küttesüsteemiga täiendava nullheitiga hooajaliselt	MITTEARVESTATUD. Vanade küttesüsteemide lammutamine ei kuulu abikõlblike kulude alla, sest sõltuvalt kütteseadmest ja reaalsest olukorrast ei ole võimalik neile ühikuhinda määrata. Elamu küttesüsteemiga täiendava nullheitiga hooajaliselt kasutatav kütteallika liitmine ei kuulu toetusõigusliku kulu alla, sest tegu on,

		<p>kasutatava kütteallika liitmine (päikeseküttepaneelid, vesinik)? Eelnevale lisaks jääb arusaamatuks, kuidas on küttesüsteemide toetamine seotud sissejuhatuses mainitud kiirgusohutuse programmitegevuste eesmärkide saavutamise</p>	<p>nagu ka mainitud - hooajalise lahendusega, mis kütteperioodil ei aita saavutada välisõhu kvaliteeti vastavas mahus. Lisaks on standardiseeritud ühikuhinna alustel keeruline sellistele seadmetele ühikuhinda määrata nende seadmete vähesuse tõttu. Kiirgusohutuse programmitegevuste eesmärkide saavutamise ei olegi meede seotud. Seletuskirjas on toodud, et toetust eraldatakse tegevuspõhise riigieelarve (TERE) programmi „Keskkonnakaitse ja -kasutus“ meetme „Kliimaeesmärkide elluviimine, välisõhu kaitse ja kiirgusohutus“ programmitegevuste „Õhukvaliteedi parandamine“ eesmärkide saavutamiseks. TERE programmi „Keskkonnakaitse ja -kasutus“ meetme nimetus on „Kliimaeesmärkide elluviimine, välisõhu kaitse ja kiirgusohutus“, mille all on õhukvaliteedi parandamise tegevused.</p>
Eelnõu § 8 lõige 1	Maaeluministerium	<p>Teeme ettepaneku vähendada eelnõu § 8 lõike 1 kohaseid toetuse määrasid Tallinna linnaosade ning Tartu puhul, näiteks 30%-ni. Seletuskirjas on selgitatud, et toetusmäärade seadmisel on aluseks võetud „Regionaalse arengu tegevuskava (RETK)“, ja „Eesti 2035“, mis on seadnud sihiks piirkondlike erinevuste vähenemise elukeskkonnaga rahulolus ning tõstatab riigi ühe arenguvajadusena suurema kompetentsi ruumiloomes, et aidata muuhulgas piirkondades kohaneda rahvastikumuutuste jm arenguvajadustega. Samas on toetuse määrad kahes</p>	<p>MITTEARVESTATUD. Meie hinnangul on ka suuremates linnades väiksema sissetulekuga inimesi, kes sellise erisuse puhul toetust küsima ei tule ning nimetatud väiksema sissetulekuga inimestel võivad olla vananenud kütteseadmed. Ebamõistlik on langetada toetusmäära piirkondades, kus kohtküttest tulenev probleem välisõhu kvaliteediga on kõige suurem.</p>

		enim kasvavas piirkonnas (Tallinn ja Tartu) samad, mis enamikes abikõlblikes sihtpiirkondades. Nii Tallinnas kui ka Tartus on sihtgrupi ehk füüsiliste isikute keskmine sissetulek oluliselt suurem, kui mujal Eestis. Seega ei ole põhjendatud nendes piirkondades elamute kütteseadmete vahetamise toetamine sama toetusmääraga, kui väiksemates linnades, kus sissetulekud on oluliselt madalamad.	
	Maaeluministerium	Eeltoodud ettepanekust lähtuvalt palume eelnõu mõjude osa täiendada ka regionaalsete mõjudega, võttes arvesse, et hetkeolukord erinevates Eesti piirkondades on erinev.	MITTEARVESTATUD. Piirkonnad on välja valitud Eesti Keskkonnauuringute Keskuse uuringu „Kohtkütte piirkondade ja kütteseadmete kaardistamine“ põhjal. Uuring kaardistab probleemse välisõhuga piirkonnad. Meede on mõeldud tiheasustusega elumupiirkondades õhukvaliteedi parandamiseks. Maapiirkondades, kus elamud paiknevad hajutatult, ei teki probleemi välisõhu kvaliteediga. Uuring on leitav - Kohtkütte piirkondade ja kütteseadmete kaardistamine
Eelnõud § 5 lõige 4	Eesti Linnade ja Valdade liit	§ 5 lõiget 4 on vaja täpsustada, et oleksid selged toetatavad tegevused. Eraldi tuleb kajastada kinnistu pealseid tegevusi ehk tarbijapaigaldist KKütS mõistes (kaugküttetorustik, soojussõlm, mõõdusõlm) ja kinnistu väliseid tegevusi (liitumispunkti ehk võrgu ja tarbijapaigaldise ühenduskohast võrguettevõtte võrgu poolseid torustikud ja seadmed) liitumistasu eest. Sõnastus ja mõisted tuleb ühtlustada KKütS mõistetega ja kehtestatud regulatsiooniga.	MITTEARVESTATUD. Paragrahvi 6 lõikes 4 täpsustatakse, millised tööd kaugküttevõrguga liitumisel on toetatavad - kaevetööd, torustiku rajamine, kaugkütte trassiga ühendamine ning liitumistasud. Tarbijapaigaldist ei määrata võrgu osana KKütS-is. Kaugküttevõrguga liitumisel on toetus kindlasummaline makse, mida reguleerib määruse § 8 lõike 3 punkt 1. Kaugküttega liitumise puhul on toetussumma

			elamu kohta sama, mis kaugküttega liitumise, torustiku ja soojussõlme rajamisega seotud kulude kogumaksumuse eelarve, mis määratakse toetuse eraldamise otsusega, arvestades § 8 lõikes 1 määratud toetuse osakaalu. Toetuse osakaal on tiheasustuspiirkondades lihtsustatud kuluhüvitamise viisist standardiseeritud ühikuhinna kogumaksumuse hinnaastmestiku alusel.
Eelnõu § 5 lõige 3 punkt 1 ja 2	Eesti Linnade ja Valdade liit	§ 5 lõike 3 p 1 ja 2 puhul tuleb täpsustada, kas soojuspumpade paigaldamisel on toetatavad tegevused elamu elektripaigaldise ümberehitamisega ja elektriliitumise tingimuste (peakaitsme võimalik suurendamine) muutmisega seotud kulutused.	ARVESTATUD. Täpsustatud seletuskirjas.
Eelnõu § 6 lõige 7	Eesti Linnade ja Valdade liit	§ 6 lõikes 7 on esitatud nõue projekteerijale ja ehitajale. Enamjaol juhtudel nõuded ei kohaldu. Nimelt elamu tehnosüsteemi (kütteseadete ja sellega seotud ehitise osad) kvalifitseeruvad EhS § 4 lõike 3 järgi ümberehitamiseks ja EhS lisa 1 järgi on vajalik ehitusteatis ja ehitusprojekt. Seega tegemist ei ole loakohustusliku ehitamisega ning EhS § 24 kvalifikatsiooninõuded kehtivad ainult lõike 2 p 1 (auditikohustuslik soojustorustik), 2 (auditikohustuslik soojustorustik), 3 (auditikohustuslik soojustorustik), 4, 5, 9 puhul. § 6 tingimusi tuleb täpsustada. On selgusetu, kas omanikujärelevalvega seotud kulutused on abikõlblikud või kas riigilõivud on abikõlblikud.	ARVESTATUD. Riigilõiv ja omanikujärelevalve ei ole abikõlblik. Täpsustatud seletuskirjas.

Eelnõu § 6 lõige 9	Eesti Linnade ja Valdade liit	Teeme ettepaneku lisada § 6 lõige 9 loetellu Raplamaa valdade keskused: Rapla linn, Kohila alev, Märjamaa alev. Nimetatud Raplamaa valdade keskused on mitmest nimekirjas nimetatud asulast suuremad ja ei ole teada ühtegi kaalukat fakti, miks Rapla linnas, Kohila ja Märjamaa alevis olevad ehitised oleksid abikõlbmatud. Arusaamatuks jäävad alused, mille põhjal määratakse toetuse saajad. Märgime, et määrus tugineb OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskuse koostatud kohtkütte piirkondade ja kütteseadmete kaardistamise uuringule, mis ei ole aga avalikult kättesaadav. Ka seletuskirjas ei ole lisatud linki sellele uuringule, uuring võib olla aga oluline määruses tehtud valikute mõistmiseks.	MITTEARVESTATUD. Linnad ja linnaosad on valitud välja OÜ Keskkonnauuringute Keskuse uuringu „Kohtkütte piirkondade ja kütteseadmete kaardistamine“ põhjal, mis on lisatud seletuskirja. Täpsemalt saab uuringuga tutvuda - Kohtkütte piirkondade ja kütteseadmete kaardistamine
Eelnõu § 6 lõige 10	Eesti Linnade ja Valdade liit	§ 6 lõikes 10 tuleb tuua ära kõik Tallinna linnaosad või jätta ära ning muuta lõikes 9 toodud loetelu punkti 1. Mustamäe, Haabersti ja Lasnamäe linnaosade väljajätmine ei ole millegagi põhjendatud. Neis linnaosades on samuti enne 2010 a ehitatud elamuid, mis vastavad toetuste tingimustele. Toetusele vastavad elamud on koondunud linnaosades kindlatesse piirkondadesse, kus määrusega lahendatav probleem ei ole väiksem kui mistahes muus tiheasutuse piirkonnas. Eelnõu seletuskirja § 6 lõike 10 selgitus on arusaamatu ja pigem ei toeta määruse eelnõu.	OSALISLET ARVESTATUD. Haabersti lisatud toetatavate piirkondade nimistusse. Oli ta esialgselt välja jäänud linnaosa geograafia tõttu. Linnad ja piirkonnad on valitud välja OÜ Keskkonnauuringute Keskuse uuringu „Kohtkütte piirkondade ja kütteseadmete kaardistamine“ põhjal, mis on lisatud seletuskirjale. Täpsemalt saab uuringuga tutvuda - Kohtkütte piirkondade ja kütteseadmete kaardistamine

Eelnõu § 5	Eesti Linnade ja Valdade liit	§-s 5 on üheselt vaja välja tuua, et toetust saab kütteseadme soetamiseks ja ümberehitamiseks juhul, kui elamu paikneb kohaliku omavalituse poolt määratud kaugküttepiirkonnas. Nõude kehtestamisel peaks lähtuma õiguskantsleri 09.04.2018 märgukirjast nr 6-8/171496/1801670(https://www.oiguskantsler.ee/sites/default/files/field_document2/M%C3%A4rgukiri%20kaugk%C3%BCtteseaduse%20%C2%A7%205%20probleemidest.pdf) toodust ja Euroopa Liidu direktiividest. Vajadusel tuleb muuta samaaegselt kaugkütteseadust või seletuskirjas ära tuua KKütS ja EhS mõju regulatsiooni kohta.	ARVESTATUD. Täpsustatud seletuskirja.
Eelnõu § 10	Eesti Linnade ja Valdade liit	§ 10 võiks täiendada nõudega ehitusprojekti koostamise ja kas ehitusloa või ehitusteatise esitamise nõudega, mis tuleneb EhS.	ARVESTATUD. Paragrahvi 11 lõike 3 punktis 2 küsitakse seda lisadokumendina, Ehitusteatise/loa esitamise reguleerime § 23 lõikes 4 ehk toetuse väljamaksmise tingimuste all. Sisuliselt peab taotleja seda tõendama väljamaksmisel. Teine variant on jätta § 11 lõike 3 punktist 2 välja sõna „olemasolul“. Arutame seda veel, aga arvestame märkusega.
Eelnõu § 11	Eesti Linnade ja Valdade liit	§-s 11 peaks täpsustama nõudeid projekteerimise ja ehitamise osas, lähtudes EhS. § 11 lõikes 2 p 4 on öeldud, et tuleb esitada andmed projekteerimise teostaja kohta. Täpsustamata on, milliseid andmeid soovitakse. Selgusetu on, miks andmeid küsitakse	MITTEARVESTATUD. Andmeid küsitakse, kuna vastavalt määruse § 6 lõikele 7 peavad kõik toetuse saamise aluseks olevad tegevused olema kooskõlas kehtivate õigusaktidega. Projekteerija ja ehitaja peab olema ettevõtja, kes vastab ehitusseadustiku §-des 21–25 toodud nõuetele.

			Andmete all on silmas peetud rekvisiite, mille alusel on võimalik konkreetne ettevõtja tuvastada.
Eelnõu § 15	Eesti Linnade ja Valdade liit	§-s 15 toodud valikukriteeriumite rakendamise kohta ei ole toodud objektiivseid nõudeid ja kaalumistegurid. Seega otsus võib jääda subjektiivseks ja tekitada vaidlusi ning taotlejate ebavõrdset kohtlemist. Vajab täiendamist.	ARVESTATUD. Nende sisu tuleneb ühendmäärusest ning mõistlik on seletuskirjas täpsustada. Lisatud ka vastav täiendus ja kommentaar määruse eelnõu dokumenti.
Eelnõu § 23 lõige 4	Eesti Linnade ja Valdade liit	§ 23 lõikes 4 on toodud, et väljamaksmise taotlusele tuleb esitada tööde teostamiseks sõlmitud leping. Kas leping tuleb sõlmida ja esitada projekteerimise või ehitamise kohta? Samas kui elamu omanik teeb töid ise või hangib ise seadmed ja laseb teostada ainult paigaldustööd, siis milliseid lepinguid peab taotleja esitama ja kas seadmete ostudokument tõendab tehtud kulutusi?	ARVESTATUD. Esitada tuleb nende tööde dokumendid, mille jaoks toetust küsitakse. Kui hüvitatavad kulud hõlmavad mõlemat teenust, siis mõlemad lepingud. Seletuskirjas on täpsustatud lepingu sõlmimise asjaolusid. Kui omanik teeb ise töid, siis need kulud ei ole hüvitatavad, kui tegemist on ettevõttega, mis kuulub omanikule, siis ka need kulud ei ole toetatavad, sest tehing tehakse iseendaga. Väljamakse saamiseks on vaja tõendada, et seade on paigaldatud.

Eelnõu § 23	Eesti Linnade ja Valdade liit	<p>§ 23 nõutakse toodetele tootjagarantiid seadmetele kaks aastat. Kas nõue on üldse täidetav? Võlaõigusseadusest tulenevalt on kaheaastasele pretensiooni esitamise õigus, vabatahtlik on müüja poolne toodetele antav garantii ehk müügigarantii. Kas esitatud nõue on põhjendatud ja täidetav? Müügi- või töövõtugarantii nõue tuleb esitada juba taotluse tingimuste juures, sest hiljem on seda raske või lausa võimatu nõuda. Vt https://www.eesti.ee/et/tarbijakaitse/tarbimine/kaubandus</p>	<p>MITTEARVESTATUD. Sama nõue on ka kehtivas väikeelamute rekonstrueerimise toetuse määruses ning praktikas see probleeme kaasa toonud ei ole https://www.riigiteataja.ee/akt/103122022006?leiaKehtiv. Nõue on esitatud ka § 6 lõikes 18, kus reguleeritakse kulude abikõlblikkust. Nõude täitmist tuleb RÜ-le tõendada koos väljamaksetaotlusega.</p>
Eelnõu § 3 lõige 1	Riigi tugiteenuste keskus	Eelnõu § 3 lg 1 ettepanek sõnastuse parandamiseks: lisada kahe lauseosa vahele sidesõna, kuna lause lugemine on keeruline.	ARVESTATUD. Lisatud sidesõna kahe lause vahele.
Eelnõu § 6 lõige 13	Riigi tugiteenuste keskus	Eelnõu § 6 lg 13 on viidatud ökodisaini direktiivile 2009/125/EÜ, kuid seletuskirjas on viidatud, et kütteseade vastama peab ELi ökodisaini direktiivi rakendusmäärustele 2015/1185 ja 2015/1189 ehk viidatud õigusaktid ei ühti. Samuti ei selgu, et kuidas taotleja peaks nõuetele vastavust tõendama ning millise dokumendi esitama. Palun ühtlustada eelnõu ja seletuskiri ning täiendada eelnõud.	ARVESTATUD. Lisatud § 6 lõikesse 13 ning seletuskiri eelnõuga ühtlustatud. Rakendusüksus saab direktiivi jõustumise järgi kontrollida kütteseadmete vastavust ökodisaini direktiivi nõuetele. Eeldatakse, et turule jõudvad seadmed vastavad juba direktiivi nõuetele.

Eelnõu § 6 lõige 16	Riigi tugiteenuste keskus	Eelnõu § 6 lg 16 palun seletuskirjas viidata konkreetsele õigusaktile, millest võib tuleneda ahju eemaldamise keeld. Kohtumisel mainiti näiteks muinsuskaitseenõudeid.	ARVESTATUD. Täpsustatud seletuskirjas.
Eelnõu § 6 lõige 19	Riigi tugiteenuste keskus	Eelnõu § 6 lg 19 palun seletuskirjas abikõlbmatute kulude juures selgitada mõne näite varal, mis on ja mis ei ole abikõlblik konkreetse töö juures.	ARVESTATUD. Seletuskirjas täpsustatud.
Eelnõu § 6 lõige 19 punkt 5	Riigi tugiteenuste keskus	Eelnõu § 6 lg 19 p 5 palun kaaluda „vääralt arvestatud kulud“ tekstiosa väljajätmist. Ühendmääruse § 15 tingimustele sellised kulud ei vasta. Võimalusel palume kaaluda sõnastust “projektiga otseselt mitteseotud ja põhjendamatud kulud”.	ARVESTATUD. Muudatus eelnõus ja seletuskirjas tehtud.
Eelnõu § 10 punkt 1	Riigi tugiteenuste keskus	Eelnõu § 10 p 1 palun üle vaadata. Hetkel tundub, et kaks punkti on üheskoos. Teisi õigusaktides sätestatud kohustusi peab taotleja niikuinii täitma, seega see viide palun välja jätta.	ARVESTATUD. Parandatud, viide välja jäetud.

Eelnõu § 10 punkt 2	Riigi tugiteenuste keskus	Eelnõu § 10 punktis 2 toodud kohustus tuleb sõnastada varasema ettepaneku alusel kui taotlusega koos esitatav kinnitus ehk § 11 tingimusena.	MITTEARVESTATUD. Meie hinnangul annab see taotleja kohustustest parema ülevaate. Taotleja kohustus on järgida teiste õigusaktidest tulenevaid nõudeid. Leiame, et oluline on see §-s 10, mis räägib taotleja kohustustest, eraldi punktina välja tuua.
Eelnõu § 14 lõige 3 punkt 6	Riigi tugiteenuste keskus	Eelnõu § 14 lg 3 p 6 palun lisada loetellu kõrvaltingimusega otsus.	ARVESTATUD. Lisatud loetellu.
Eelnõu § 14 lõige 8 punkt 1	Riigi tugiteenuste keskus	Eelnõu § 14 lg 8 punktis 1 peaks viide olema lõikele 6, mitte lõikele 7. Palun kontrollida ja korrigeerida.	ARVESTATUD. Parandatud eelnõus.
Eelnõu § 15 lõige 4	Riigi tugiteenuste keskus	Eelnõu § 15 lg 4 kaaluda sellest sättest väljajätmist ja üleviimist teise sättesse, kuna see ei vasta sätte pealkirjale. Eelnõu § 14 lg 4 on juba sama põhimõtte reguleeritud, et taotlusi menetletakse nende esitamise järjekorras, kordus palun välja jätta.	MITTEARVESTATUD. Paragrahvi 14 lõige 4 reguleerib menetlusprotsessi ehk sätestab alused, mille järgi võetakse taotlusi menetlusse. Paragrahvi 15 lõige 4 sätestab just projektide valiku ehk määrab, millise järjekorra alusel nõuetele vastavaid projekte rahastatakse. Kuigi nii menetluse kui ka rahastuse aluseks on nende esitamise järjekord, reguleeritakse toodud sätetes siiski erinevaid olukordi.

Eelnõu § 16 lõige 1	Riigi tugiteenuste keskus	Eelnõu § 16 lg 1 palun sõnastus üle vaadata. Lõikes reguleeritakse taotluse osalist või täielikku rahuldamist ning viidatakse sealjuures ühendmääruse § 8 lõikes 1 sätestatule. Viimati nimetatuga taotluse osalist rahuldamist ei reguleeri. Taotluse osalise ja kõrvaltingimusega rahuldamise tingimused on sätestatud ühendmääruse §-s 9.	ARVESTATUD. Lisasime eelnõusse § 16 lõike 1 juurde viite ühendmääruse §-le 9.
Eelnõu § 16 lõige 2 punkt 2	Riigi tugiteenuste keskus	Eelnõu § 16 lg 2 p 2 palun korrigeerida. Tegemist ei ole osalise rahuldamise olukorraga. Toetust saabki anda ainult abikõlblike kulude hüvitamiseks. Ühendmääruse § 9 lõike 1 kohaselt võib taotluse osaliselt rahuldada, kui taotluse täielik rahuldamine ei ole võimalik taotluste rahastamiseks ette nähtud eelarve mahu tõttu või kui taotluse täielik rahuldamine ei ole põhjendatud, arvestades taotletud toetuse summat, projekti tegevusi, tulemust või eesmärki.	ARVESTATUD. Punkt viidud eelnõus § 18 punkti 5.
Eelnõu § 16 lõige 4 ja § 17 lõige 5	Riigi tugiteenuste keskus	Eelnõu § 16 lg 4 ja § 17 lg 5 palun ühtlustada otsuse väljasaatmise tähtaeg.	ARVESTATUD. Eelnõus ja seletuskirjas ühtlustatud. Lisatud „viie tööpäeva jooksul“.
Eelnõu § 18	Riigi tugiteenuste keskus	Eelnõu § 18 taotluse osalist rahuldamist on reguleeritud ka eelnõu §-s 16. Palun dubleerimist vältida ja kattuvad sätted koondada ühte paragrahvi.	ARVESTAUD. Dubleeriv punkt viidud eelnõus § 18 punkti 5.

Eelnõu § 21 lõige 2 punkt 3	Riigi tugiteenuste keskus	Eelnõu § 21 lg 2 p 3 kestuse nõude tähtaeg hakkab kulgema projekti lõppmaksest, palun korrigeerida.	ARVESTATUD. Nõude tähtaeg arvestataksegi projekti lõppmakse kuupäevast.
Eelnõu § 21 lõige 2 punkt 4	Riigi tugiteenuste keskus	Eelnõu § 21 lg 2 p 4 palun välja jätta. Tulu teenimist 2021-2027 perioodil ei ole enam vajalik kontrollida.	ARVESTATUD. Paragrahvi 21 lõikest 2 punkt4 välja jäetud.
	Riigi tugiteenuste keskus	Eelnõus puudub põhjendus, miks antav toetus ei ole riigiabi ja/või vähese tähtsusega abi. Ettepaneku eelnõud vastava selgitusega täiendada on tehtud ka 2022. a detsembris. Sisuliselt on mõistetav, miks antav toetus pole riigiabi/VTAd, kuid soovitan siiski seletuskirjas põhjendada kui riigiabi/VTAd ei anta.	ARVETSATUD. Lisame seletuskirja, et füüsilised isikud ei ole riigiabi subjektid. Toetuse eesmärk ei ole äriühing. Erasisikud ei ole ettevõtjad, kes tegutseksid konkurentsile avatud turul. Seetõttu puudub võimalik konkurentsimoonus ja ka majandustegevus riigiabiõiguse tähenduses.